

A
NAGY-BÁNYAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1886. ápril 14—15. napjain

NAGY-PALÁDON TARTOTT

KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZATMÁRTT,
NYOMATOTT A „SZABADSÁJTÓ” KÖNYVNYOMDÁBAN 1886. M.

A

NAGY-BÁNYAI EV. REF. EGYHÁZMEGYE

1886. ápril 14—15. napjain

NAGY-PALÁDON TARTOTT

KÖZGYŰLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZATMÁRTT,
NYOMATOTT A „SZABADSÁJTÓ” KÖNYVNYOMDÁBAN 1886. M.

Bencsik István esperes, Ujfalussy Sándor egyházmegyei gondnok
elnöklete alatt

jelenvoltak: Ferenczy Károly, Balogh István, Soltész János, Gulyás Lajos, Gergely Károly egyházi, Császy Bálint, Szendy Antal, Böszörményi Zsigmond világi tanácsbírák; Soltész János, Szél György, Böszörményi Sándor jegyzők. Balajthy Károly, Barkász Albert, Barkász Bálint, Bartha Mór, Bartók Károly, Bodnár János, Bodor Pál, Dobos József, Hajdu Albert, Hajdu Zsigmond, Kálmán Sándor, Kató Béla, Lugossy Dániel, Molnár Lajos, Nagy Elek, Nagy Lajos, Pásztor István, Sátor Dávid, Szabó Lőrincz, Szabó József, Szentgyörgyi Zsigmond, Szikszay János, Tóth Dániel rendes, Nagy Elek, Papolczy Zoltán segéd lelkészek; Adorján, Batiz, Berend, Garbolcz, Homok, Krassó, Kis-Hodos, Kis-Peleske, Kis-Palád, Magosliget, Méhtelek, Nagy-Hodos, Pettyén, Száraz-Berek, Szatmár-hegy, Tiszta-Berek egyházak képviselői, Sinka Lajos tanító testületi képviselő, számos tanítók és érdeklődő hallgatók.

Reggeli 9 órakor a buzgó hivek gyülekezetével egészen megtelt templom falai között előbb a 37-ik dicséret egyetemese éneklése, majd a helybeli még kevés életidejű dalárdának meglepő összhangzatos szép éneke elhangzása, aztán Szabó József adorjáni lelkész szívből emelkedő könyörgése után, esperes ur esedezett Istenhez erőnek és kegyelemnek lelkéért; mely emelkedett hangulatot keltő ima után üdvözölve elnöktársát, a tisztkart, lelkészeket, képviselőket és az egész gyülekezetet, kiemelte különösen méltóságos Ujfalussy Sándor egyházmegyei gondnok urnak Ő felsége általi azon legmagasabb kitüntetését, mely szerint a császári királyi kamarási méltósággal, és ujabban a vaskorona renddel ruháztatott fel; e méltó kitüntetés feletti örömeinek kifejezést adva, kívánja, hogy egyházmegyénk boldogítására, és általában a közügyeknek bölcs és erélyes kormányzására, Isten őt sokáig éltesse és kegyelmével vezérelje kitüntetett pályáján. Mely esperesi nyilatkozat és szíves jókívánság felett a gyülekezet örömeinek lelkes éljenzésével adván kifejezést, a közgyűlés megnyitott.

I. sz. Gróf Dégenfeld Sándor és Lajos György világi tanácsbíró urak esperes urhoz intézett leveleikben tudatják, hogy családi elodázhatatlan és nehéz körülmények miatt, nem jelenhetnek meg közgyűlésünkön.

A buzgóságukról ismert tanácsbiráink megjelenését gátló körülményeket sajnálattal veszi közgyűlésünk tudomásul.

2. sz. Esperes ur a jelen évi egyházlátogatás jegyzőkönyve alapján szerkesztett s egyházmegyénk anyagi és szellemi állapotát kimutató következő jelentését olvassa fel:

Mélyen tisztelt egyházmegyei közgyűlés!

Az évenként megújuló canonica visitatit ez évben a rendes szokás és gyakorlattól némileg eltérőleg végeztük, a mennyiben részint a rossz utak, részint és főleg pedig megváltozott és gyengélkedő egészségi állapotom miatt az egyházmegyének csak egyik részében látogathattam meg személyesen Gulyás Lajos társam kíséretében az egyházakat, a Szamoson tuli egyházakban s az innenső oldalon Szentmárton, Udvari, Berend, Batiz, Lázári, Homok és Mikolában pedig Soltész János főjegyző, Gergely Károly tanácsbíró ur társaságában végezte az egyházlátogatási teendőket, 8 egyházban hozzájuk csatlakozván Böszörményi Sándor aljegyző ur is.

Meg kell itt emlitenem, miszerint tisztelt elnök társam egyházmegyénk buzgó lelkes gondnoka, sok oldalról elfoglalt idejéből is kész volt áldozatot hozni általa hiven szolgált egyházmegyéjének s Szinér-Váralján, Av.-ujvároson és Vámfaluban velem együtt részt vett a látogatási munka terheiben, észelve az egyházi élet folyását s egyszersmind élesztve jó példájával, megjelenésével, hiveinkben az egyház iránti érdeklődést és nemes buzgalmat

A vallás-erkölcsi élet úgy az én tapasztalatom, mint az egyházmegye más részében működött küldöttség jelentése szerint elég megnyugtató. Templomaink, kivált a vasárnapi isteni tiszteletek alkalmával, mindenütt elég szorgalmasan látogattatnak, s az urvacsora sákramentomában hiveink kielégítő számban részesülnek.

A vasárnapok azonban nem mindenütt ünnepeltetnek meg kellőleg, ünnep-rontási botrány jelentetett be Mikolából, hol Müller János földbirtokos áldozó csütörtökön szántatott, Udvariban Kovási Ferencz botránoztatja a hívő lelkek buzgóságát ünnep rontásokban s templomba nem járásban nyilatkozó vallástalansága, rossz példát adva az itt lakó mózes vallásuaknak is, kik egyáltalában nem respektálják a vasárnapokat s folyvást dolgoztatnak. Sz.-Kóródon Szekeres Sándor jegyző hitsorsosunk és Bojtor Ferencz gör. cath. birtokos rendszeres munka napul tekintik a vasárnapot s végül még T.-Berekről jelentetett be, némely egyháztagnoknál divatossá vált ünneprontási botrány.

Ha valahol, épen e téren különösebb erővel vonz a rossz

példa s ugyanazért méltán eshetik erősebb megrovás alá, ha az egyszerű jámbor nép között, az értelmiség előnyösebb színvonalán álló egyének s különösen egy kisebb községben vezér szerepre hivatott jegyző s még hozzá hitünk sorsosa mutat rossz példát a vallás erkölcsi élet hanyatlását biztosan maga után vonó ünnep- és vasárnaprontásra.

Nagyon óhajtható tehát, hogy az országos törvények ez irányban intézkedő paragrafusának újabb életre hívása és szigorú megtartásának eszközzése céljából kibocsátandó rendelet, mielőbbi kiadására egyházmegyeli tisztelettel felkéressék megyénk derék alispánja.

Vad házasságok száma egyházmegyénkben 29 és így 12-vel több, mint a mennyi a múlt évben bejelentetett.

Áttért tőlünk a múlt év folyamán 1 fi, 1 nő.

Áttért hozzánk 2 fi, 3 nő.

A törvénytelen szülöttek száma 75, elég nagy szám arra, hogy a vallás-erkölcsi élet jó lábon állása felett kételyt támasszon, de enyhíteni fogja a netaláni felháborodást azon tudat, hogy a törvénytelen szülöttek nagyobb része cselédek és cigányoktól származnak.

Különben egyházmegyénk statisztikai állapotát következőkben van szerencsém felmutatni. Anyaegyházunk Pettyént és Misztótfalut is ide számítva, van 43; leányegyház 4. E szerint az anya- és leányegyházak száma összesen 47, fiók egyház, mint az előző évben van 57.

Rendes lelkészeink száma 42, helyettes lelkész van 1, lelkész tanító 2, segéd lelkész pedig 6

A lelkek száma: finemen 10,353, nőnemen 10531, összesen 20884

Szülöttek száma: Törvényes fi 419, nő 410, összesen: 829

Törvénytelen fi 42, nő 33, összesen: 75

Halva született fi 8, nő 15, összesen: 23

Együtt fi 469, nő 458, összesen: 927

Halottak száma: Finemüekben 384, nőnemüekben 363, összesen: 747, és így a szaporodás 180.

Házasultak száma: tiszta reform 212, vegyes 31, összesen: 243.

Konfirmáltak száma: finemen 206, nőnemen 192, összesen 398.

Iskolai adatok.

Iskolánk van a 47 anya- és l. egyházban 52, mert 4 egyházban, u. m.: Felső-Bányán, Nagy-Bányán, Av.-Ujvároson és Szatmár-

hegyen külön leány iskola, sőt F.-Bányán a s. lelkész által vezetett 3-ik iskola is van. A tantermek száma ugyanannyi, mint az iskoláké. Rendes tanító van jelenleg az egyházmegyében 42, ideiglenes (Uszka és Lázári) 2, lelkésztanító 3, s. lelkész tanító 3. A lelkész ideiglenesen tanít Adorjánban és Méhteleken. Segéd tanító van a rendes mellett Mikolában és Egriben, összesen tehát egyházmegyénkben 53 egyén foglalkozik tanítással.

Meg kell itt jegyezni, hogy a mikolai tanító a látogató küldöttség jelentése szerint az iskola ügyeivel egyáltalában nem foglalkozik s azt egészen a még nagyon is ifjú és nem eléggé tapasztalt segédtanítóra bizza. Annálfogva nevezett iskolai tanítót, a nagyobb figyelmet érdemlő népes iskola érdekében komolyan utasítandónak vélem kötelessége lelkiismeretesebb teljesítésére.

Az iskola tanítók közül képesítvénye van 35-nek, nincs 8-nak.

A tanterv szerinti 6 osztály vagy 4 csoport csak 5 iskolában van meg, 11 iskolában 5 osztály, a többiben pedig csak 4 vagy 3, sőt van olyan iskola is, a hol csupán csak egy osztály áll fenn, például: Aranyos-Megyesen.

A tantermek közül 12 törvényszerűnek, 15 jónak mondható, a többi türhető, szük vagy gyarló.

A taneszközök 8 helyen kellő számban megvannak, legtöbb helyen azonban hiányosak, sőt 3 iskolában, u. m.: T.-Berken, Kis-Hodoson és D.-Apátiban épen semmi felszerelés nincs.

Iskolai könyvtár 26 iskolában létezik, összesen mintegy 834 drb. könyvvel, a többi helyen vagy épen nincsen, vagy igen kevés számú tartalommal.

Fa iskola 17 egyházban van, 9-ben csak helyisége lett kijelölve, a többi helyen épen nincsen.

Tankötelesek száma 6—12 éves korig fiu 1248, leány 1219, összesen: 2467. Iskolába jár fiu 1032, leány 977, összesen: 2009. Iskolát idő előtt elhagyta fiu 82, leány 119, összesen: 201. Iskolázatlan fiu 134, leány 123, összesen: 257.

A mulasztások száma 34 iskolában tetemes, 15-ben kevés, 3-ban pedig az iskoláztatás kifogástalan rendes. (Sz.-Berek, Uszka, Av.-Vámfalu.

Ismétlő iskolások vagyis 13—15 éves korig.

Tanköteles fiu 475, leány 426, összesen: 901. Ezek közül jár fiu 40, leány 39, összesen: 79, tehát nem jár 435 fiu és 387 leány, összesen: 822. Ennek oka ott keresendő, hogy ismétlő iskola csak néhány helyen van, de legtöbb egyházban épen nincsen.

Iskola tanítóink néhány kivétellel nyomasztó anyagi viszonyok daczára, kivánt lelkiismeretességgel végzik fontos teendőiket, sőt a megelégedés lelkesítő érzetével jegyzem meg, hogy néhány egyház

példásan kitünő, vagy dicséretes iskolával ékeskedik, s hogy vannak iskola tanítóink között olyanok, kik magasztos hivatásuk teljes tudatával bírván, az önmivelődés terén 1 év leforgása alatt észrevehetőleg előhaladtak s iskolájokat az alantós színvonalról örvendeztetőleg felemelték. Nem hagyhatom azonban itt említetlenül, hogy némely tanító urak különféle mentségekre hivatkozva, csak 3—4 osztályba sorozzák tanítványaikat, minél fogva a két felsőbb osztály, vagy a tanterv 4-ik csoport tananyaga, a több év óta iskolázó gyermek előtt is ismeretlen marad, egyházmegyeileg felhivandónak vélem azért az illető tanító urakat, a tanterv lehető keresztül vitelére.

Egyébiránt iskola tanító urakat a tapasztalt eredmény szerint következőleg osztályozhatom: Kitünők: Sinka Lajos, Peleskey Dániel, Szeghi Ferencz, Miski Károly, Kánya István, Lukács Mihály, Ányos Miklós. Dicséretesek: Tóth Imre, Magos Ferencz, Györi László, Kovács Zsigmond, Király Gyula, Bottyán József, Kolumbán Sándor, Gál Lajos, Stiglicz Albert, Kádár János, Zágonyi György, Füzesy István. Elégségesek: Balogh Gábor, Tatár Gábor, Oroszlán István, Hajdu Ambrus, Andorkó István, Mándi György, Csonka József, Szalkai Menyhért, Nagy László, Molnár Zsigmond, Bozsó István, Melegh Adolf, Zeke Vincze, Horváth Pál, Szabó Lajos, Szabó Bertalan, Török László, Maák Lajos, Szakál Károly, Török Károly, Török Beniamin. Gyengék: Csecskedi Károly, Andorkó Sándor, Laki Károly, Sipos Sámuel, Mészáros István, Sipos János, Sarkadi Mihály, Baló András.

Hogy tanítás ügyünk általában emelkedést mutat, véleményem szerint ennek főoka iskola látogatóink lelkiösmeretes közreműködésükben s ügybuzgalmukban rejlik, valóban áldozattal járó odaadó buzgalmukért érdemesek ők az egyházmegye hálájára. Fogadják e helyen tőlem az egyházmegye nevében is hálás elismerésemet.

Hogy iskola ügyeinknél ennyi jóakarát és buzgóság daczára is még mindig sok a kívánni való, ennek oka a hanyag iskoláztatás. Az iskola mulasztások, miként fentebb kimutattam, néhány rendezetebb egyházat kivéve, legtöbb helyen tetemesek. Mert a polgári hatóság, fájdalom! nem igyekszik a törvénynek érvényt szerezni, s ha olykor elrendeli is a szolgabírói hivatal a népoktatásról szóló országos törvény szerinti eljárást, az intézkedés legtöbbször papíron marad. Kívánatos volna tehát, hogy a politikai hatóság nagyobb szigorral s erélyesebben járna el ezen nagyfontosságú ügyben.

Épitkezések.

A mostoha idők és nyomasztó gazdasági viszonyok sem ölhetik ki népünk s lelkes kálvinista hitfeleink kebeléből az egyház és

vallás iránti meleg érdeklődést s áldozatra készséget. Csekély népességű s gyenge anyagi erővel rendelkező, de lelkesebb kis egyházaink a lehető legnagyobb erőfeszítéssel is igyekeztek a múlt év folyamán építeni, javítani. Valamint hitfeleink jobbjai sem vonták meg támogatásukat s itt-ott jelentékeny áldozatokkal is igyekeztek erősíteni erőtlén kis egyházainkat.

A dorjában a lelkész zöldséses és gyümölcsös kertje 100 ölnyi kerítéssel láttatott el.

A macon egyházi épületek javítására 100 frt 80 krnyi összeg fordittatott.

A d.-apátii atyafiak a templom fedeléhez 7000 db. zsindelyt szereztek.

F.-Bányán a lelkészi lakon tetemes javítás eszközöltetett.

N.-Bányán orgona, szószék, papszék 300 frt költséggel kijavittatott.

Batizon a lelkész lakon új téli konyha készült és új vas-kályha szereztetett s mintegy 60 frt értékű épületjavítás eszközöltetett.

Egriben a lelkészi lakon istálló építettetett.

Garbólcon a templomot, papi s tanítói lakot zsindely és nád fedéllel ellátták s a kerítéseket kijavították 430 frt kiadással.

N.-Hodoson a torony építéséhez 24,000 téglát vettek s 24 öl fát szállítottak 160 frt költséggel.

N.-Kólcson az iskolában ülő padok készítették és egy istálló építettetett 120 frt költséggel.

Krassón egy 2500 frt értékű új lelkészlak és telek vásároltatott s ezenkívül többnemű épületjavításokra 150 frt fordittatott.

Lázáriban az iskolaépület javittatott s új szerkezetű és igen alkalmas iskola padok készítették.

Aranyos-Megyesen a tanítói lak újból zsindelyeztetett, a lelkészi lakon kut s ugyanott új kerítés készítettetett 300 frt kiadással.

Misztótfalu 40,000 zsindelyt vásárolt lelkészi lakra és a mogyorósi templom befedésére.

N.-Palád 20,000 téglát s ugyanannyi vályogot vettek az építendő tanítói lakhoz, s ezenkívül javításokra 200 frtot fordított.

Patóháza a templomhoz 40,000 drb. téglát vettek.

K.-Peleske javításokra 70 frtot fordított.

Pettyénben az új lelkészlak teljesen elkészült.

Udvariban a lelkészi lakon új téli ablak, a tanítólak építésére anyagok szereztettek be.

Kak-Szentmártonban a lelkész és hiveinek ügybuzgóságáról kétségtelen tanulságot tevő nagymérvű építkezés történt. Új temploma építését nemcsak megkezdte, hanem annyira vitte, hogy a templom már földel alatt áll, s szép bádogtetejű tornyával messze

tündökölve hirdeti, mennyire képes egy parányi, de buzgó gyülekezet, ha lelkesült lelkész áll élén.

S.-Ujlak épületei közül jelentékeny javításokat eszközölt.

Av.-Ujváros a lelkészlakon 80 frt értékű javítást eszközölt.

Józsefháza a lelkészlakhoz marha- és sertésistállót építtetett 150 frt erejéig.

Av.-Vámfalu a templomot 3000 frt erejéig átalakíttatta, mely összegből 2000 frtot önkéntes megadóztatással fizettek be.

Kegyes adományok.

Adorjában Sepsi Károlyné urnő a szószéket, urasztalát, papszéket diszes terítővel vonatta be, özv. Jakó Antalné szül. Sepsi Pólexina az iskola részére egy földgömböt s az egyház pénztára javára 50 frtot, Sepsi Sándor pedig 4 frtot ajándékozott.

Apahegyen templom építésre Nagy András, Kató István 2—2 szál fát ajándékoztak, Compa József pedig a fákat kifaragtatta. Compa György és Kósa György 5—5 frtot, Szabó Lőrincz lelkész pedig 6 köből bor kivételével 1886. évi fizetését szinte templom építésre ajándékozta.

F.-Bányán Báthy Károly volt egyházi főgondnok egyházi és iskolai czélokra 2000 frtot érő birtokot hagyományozott.

N.-Bányán a templom belső javításához járultak. Szendy Antal 56, gr. Dégenfeld Sándor és Ujfalussy Miklós 30—30 frttal. Özv. Kovács Pálné szül. Vajai Erzsébet pedig 175 frttal.

Batizon Kerekes Lászlóné szül. Márton Pólexina asszony végrendeletileg 500 frtot hagyományozott az egyháznak, Bonta István honvéd kapitány pedig évenként egyházi czélokra szokott adni 5 frtot.

T.-Berken néhai Imre Péter, szegény cseléd, egy köből búzát hagyományozott az egyháznak.

Garbólcson az egyháztagok feles munkával és aratással 36 forintot kerestek. A földbirtokosság pedig 3 évi regale illetőséget ajándékozott az egyháznak, mely évenként 30 frtot tesz. Néhai Váradi Gáborné szül. Lövei Borbála egy csinos ezüst poharat és 2 chinai ezüst tányért és egy posztó terítéket ajándékozott az urasztalára összesen 68 frt értékben.

K-Hodoson az egyháztagok aratási munkával 24 frtot kerestek.

Krassón Solymosy Ignác kraszna-mihályfalvi földbirtokos adott a lelkészi fizetés gyarapítására évenként 8 frtot. Parlagi László és neje az urasztalát kenyérrel és borral látja el. A takaréknagyárba pedig többen tettek új ajánlatokat.

Lázáriban Ő Felsége legkegyelmesebb urunk, királyunk templom javításra 100 frtot adományozott, továbbá az iskola javára rendezett táncmulatság 32 frtot jövedelmezett.

Magosligeten ns. Hagara Miklós ur tetemes költséggel a templomot kívül-belől vakoltatja, meszelteti és újból padlóztatja. Az egyháztagok aratási munkával 38 frt 50 krt kerestek. Nagy Bertalan ur pedig az urasztalát kenyérrel és borral ellátja.

Méhtelegen az egyházi hivek aratási munkával 62 frt 52 krt kerestek.

Misztótfaluban Szendi Antal egyházmegyei tanácsbíró ur egyházlátogatás alkalmával az egyháznak 5 frtot ajándékozott.

Sárközön Márton Eszter és Juliánna testvérek a szószéket értékes terítővel vonták be, az urasztalára pedig egy himzett terítőt ajándékoztak.

Szatmárhegyen néhai Tóth Mihály és neje Ács Zsuzsánna hagyományozott az egyháznak 40 frtot.

Udvariban Szeőke Barna főgondnok a szegény gyermekeket látta el tanszerekkel.

Józsefházán néhai Madarász Zsuzsánna harang alapra 40 frtot hagyományozott.

Vámfaluban a templomépítési költségekhez járultak Ó Felsége a király 100 frttal, gr. Vay Ádám 250 frt értékű faanyaggal és 50 frt készpénzzel, Tardy Dániel 10, Vámfalvi Jónás 10, Sepsy Antal 5, Kis Menyhért 7 frttal. Pető Józsefné szül. Dohi Agnes pedig a szószékre egy 15 frt értékű terítőt ajándékozott.

Meg kell még emlitenem, miszerint Amacson a 2 évvel ezelőtt kezdeményezett belhivatali fizetés alap 43 frt 40 krra emelkedett; az iskolai pénztár pedig 1861. óta 5 frtról 102 frt 53 krra nőtt ki magát.

A takarékos magtárak eddigelé legszebb eredményt értek el Udvariban, hol 200 köbölre, Amacson, hol 100 köbölre és Krassón, hol 3 év alatt 182 mázsára szaporodtak. Ezeken kívül több helyütt vannak már magtárak, s remény lehet reá, hogy ezek száma évről évre szaporodni fog.

A belhivatalnokok fizetései általánosságban a közelebbi évről rendesebben befolytak, mint az előző években. Legtöbb egyházi adó van hátrányban Uszkában. Nagyobb hiány mutatkozik az egyházi tökepeknek kamatainak behajtásánál, s bár ez irányban a múlt év folyamán több egyház érdekében kerestem meg a szolgabírói hivatalt, a bajon segítve egyetlen egyház kebelében sem volt. Az illető szolgabíró ur ugyan — ezt készséggel s kellő méltánnyal is ismerem be — minden alkalommal elrendeli a behajtást, de az alantas közegek legfelebb annyit tesznek, hogy egyszerűen felhívják a hátrányosokat s a rendeletet teszik ad akta, a hivatal pedig többé számon nem kéri a végrehajtás eredményét, s ekként illusoriussá lesz az egész eljárás. Jónak látnám azért egyh. megyeileg tisztelettel fel-

kérni az illető szolgabíró urat, hogy a felterjesztett hátrányosok ellen a végrehajtást nemcsak elrendelni, de az eredményről számot is kérni kegyeskedjék.

Jól esik végül köztudomásra hoznom, hogy egész egyházmegyénkben a belhivatalnokok és hívek között jó békeség és egyetértés uralkodik. Lelkészeink a nehéz s küzdelmes anyagi viszonyok daczára majdnem kivétel nélkül elég lelkiismeretesen teljesítik fontos missiójukat, s szegény egyházaink — szinte kevés kivétellel — sokszor rendkívüli önmegadóztatással s közmunkák teljesítésével is igyekeznek élni. Lelkem teljes örömevel hozom nyilvánosságra, miszerint a belső háborgás tüzétől emésztett, s az egyházmegyének a multban annyi keserűséget okozott sárközi egyházban is helyre állani látszik az áldásthozó nyugalom és rend, s belátván a békétlenség emésztő tüzének pusztító hatását s áldástalan voltát, egyesültek hívek és lelkész az önokozta sebek lehető orvoslására, és ezen óhajtott helyzet előállítására — dicsérettel kell megemlítenem — leg többet tett Angi János, ki legelső nyujtott kezét a béke megszilárdítására s az egyházgondnoki hivatalt elvállalta. Egyszóval, ha egyházmegyénk szellemi és anyagi állapotát általánosságban megfigyeljük, figyelmező lelkünk az itt ott mutatkozó sötétebb fellegfoltok daczára is azon megnyugtató gondolatnál édesen pihen meg, hogy itt, — Istené legyen a hála! az anyagelvűség legfeljebb egy-két önmagával meghasonlott s elzüllött embernél hódított tért, egészben véve vallásosság, buzgóság s megnyugtató hit-élet jellemzi egyházmegyénket.

Szálljon reá s ennek előljárói, lelkipásztorai, iskola tanítói s minden buzgó és lelkes tagjaira az örök Istennek kegyelme és áldása!

A közfigyelemmel hallgatott terjedelmes és gondosan szerkesztett esperesi jelentésből örömmel értesül közgyűlésünk az erkölcsi vallásos élet virágzásáról, a különösen kiemelkedő s nagyszámu áldozattételekről, adakozásokban nyilatkozó egyháziasságról; elismeréssel veszi tudomásul a tanítók emelkedő munka-buzgalmát és sikerét: de megbotránkozik azon feltüntetett esetek felett, melyekben az ünneprontások, vasárnapi botrányos munkák említettnek, s mind ennek meggátlására, mind a tanuló gyermekek szorgalmatos iskoláztatásának erélyesebb keresztülvitelére, valamint a polgári hatóságnak a fizetési hátralékok behajtatásának ellenőrzésére szükséges intézkedések tételét e gyűlés folyamán határozatba foglalja.

3. sz. Egyházlátogatás alkalmával több helyeken jelentés tétetvén az ünnep és vasárnap botránkoztató megrontásáról, sőt még községi közigazgatási tisztviselő is találtatván ünneprontók között:

Tisztelettel kéri fel egyházmegyei közgyűlésünk megyei alispán ur ő méltóságát, hogy erélyes hivatalos rendelet által sziveskedjék az illető tisztviselői kart e keresztényienetlen botrányos példák megszüntetésére, illetve meggátlására és esetleg szigorú megbüntetésére utasítani.

4. sz. Az esperesi jelentés kiemeli azon tanügyünk előhaladását gátló tapasztalatot, hogy a polgári hatóság, ha olykor elrendeli is a hanyag iskoláztatás országos törvényeink szerinti megbüntetését, a rendelet foganatosítására és végrehajtására oly kevés súlyt fektet, miszerint alig van eset reá, hogy intézkedésének eredményéről tudósítást követeljen.

A jelentésből kifolyólag és a tanügy kívánatos fejlesztésének és előbbvitelének szempontjából kötelességszerűleg és bizalomteljes tisztelettel felkéri egyházmegyei közgyűlésünk polgári megyénk kormányzó hatóságát, hogy a tanítás sikerét akadályozó iskolai mulasztások megbüntetésére irányzott rendelkezésének végrehajtásáról jelentéseket kívánjon, illetőleg a szolgabírói hivatalokat az azok feletti tüzetes ellenőrködésre utasítani kegyeskedjék.

5. sz. Tóth Dániel nagy-kolcsi lelkész jelenti, miszerint községi körjegyzőség útján egy szolgabírói rendelet küldetett 168/886. szám alatt hozzá, melyben annak előterjesztésével, hogy — különösen a reformált egyházak iskoláinak elhanyagoltsága tapasztalatából indulva ki — utasíttatnak a községi előljárók, a kimutatott iskolai mulasztásoknak félévenkénti betérjesztésére.

Megütközéssel veszi tudomásul közgyűlésünk a kétszeres tévesen rendelkezésnek tartalmát és felhívja jelentéstevő lelkész urat a hivatolt szolgabírói rendelet hiteles szövegének kellő orvoslás szerzés végetti betérjesztésére.

6. sz. Egyházlátogatás alkalmával szerzett esperesi tapasztalat szerint úgy a belhivatalnokok fizetési hátralékainak behajtása, mint egyéb egyházi követelések törvényes végrehajtása körül az illető szolgabírói hivatalok nem vonják kérdőre az utasított községi előljáróságokat rendeleteiknek szigorú alkalmazásáról, illetve az azok végrehajtásáról teendő jelentés betérjesztésére nézve, minek következménye az, hogy az ilyenmű egyházhatósági megkereséseknek kevés eredménye van.

Az egyházi mindennemű hátralékos követelések polgári hatóság útján leendő sikeresebb behajtása végett utasíttatnak az illető panaszosok, hogy a követelésekről való kimutatásokat minden előforduló alkalommal az esperesi hivatal közvetítésével terjesszék fel és kérvényezzék az azokra vonatkozó intézkedést a polgári hatóságnál.

7. sz. Az esperesi jelentésben meg van róva a mikolai rendes tanító azért, hogy az iskola ügyeivel, különösen a tanítással, egyáltalában nem foglalkozik, s azt egészen a még nagyon is ifju és nem eléggé tapasztalt segédtanítóra bizza.

A különben is népesebb, ennélfogva több figyelmet, utánjárást és tanítási szorgalmat igénylő mikolai iskolában a rendes tanító komolyan utasittatik arra, hogy a tanítást ne hagyja egészen a még különben is gyenge segédtanítóra, hanem annak terhesebb részét önmaga végezze és valóban csak segítségül használja fel segédjének közreműködését, annyival inkább, mert a tanítói egész hivatal kötelességeinek felelőssége minden körülmények között ő reá hárul.

8. sz. Esperes ur előterjeszti, hogy köztudomásu esemény, miszerint egyházkerületünk főtiszteletű püspöke, Révész Bálint ur ő méltósága 70-ik életévét elérvén, ez alkalomból kifolyólag nagyszámu tisztelőitől mindenfelől üdvözöltetett, ezért indítványba teszi, hogy azóta gyűlés nem tartatván, egyházmegyénk most csatlakozzék az üdvözlők seregéhez, jegyzőkönyvi kivonatban adván kifejezést jókívánatának

Kiváló lelkesedéssel fogadja közgyűlésünk a meleg szivből jött indítványt, s midőn egyező akarattal magáévá teszi, örömmel ragadja meg az alkalmat arra, hogy egyházkerületünk főtiszteletű püspökét munkásságban fáradhatatlan, szeretetben gazdag s érdemekben oly szép multat feltüntető 70 éves pályáján egyházkerületünk kormányzó székeben üdvözlje, és a változatlan tisztelet, ragaszkodás és elismerés érzetével kívánja, hogy a kegyelemnek Atyja, ki őt szolgálatára elhivta s szellemi ajándékaival oly nagy mértékben megáldotta, nyujtsa még hosszúra életfolyamát egyházunk bölcs kormányzásában, és tegye boldoggá az öntudatnak azon megnyugtató érzetével, mely a hű apostoli munkásságból, önfeláldozó ügybuzgóságból és Isten országának minden körülmények között lankadatlan kitartással végzett építéséből származik.

9. sz. Esperes ur jelenti, hogy nagy-bányai lakos, nagyságos Kovács Lőrincz ur egyházmegyénk egykori buzgó világi tanácsbírója, saját könyvtárát egyházmegyénknek ajándékozta, s a könyvekből az első szállitmányt már Szabó Lőrincz apai lelkész urhoz el is küldte. Erre vonatkozólag nevezett lelkész ur előadja, hogy a jelzett könyvek egy ládában minden levél kísérete nélkül, nevére czimezve hozzá érkeztek, s a ládát felbontván, a könyveket szellőzés végett kirakta és várja az egyházmegyei rendelkezést.

Az adományozott könyvek számbavételével, leltározá-

sával és a könyvtárnokok közötti megosztásával Bartha Mór, Szél György, Sátor Dávid lelkész urak bizatnak meg. A nemes szívü adományozónak pedig jótékonyágát, midőn egyházmegyei közgyűlésünk elismeréssel örökíti meg, utasítja egyszersmind főjegyzőt, hogy hálás köszönetének külön levélben adjon kifejezést.

10. sz. Esperes ur mult évi második közgyűlésünk óta végzett elnöki intézkedései közül a következőket, mint fontosabbakat jelenti be: a 128/885. határozatból kifolyólag józsefházai lelkész Cserepes Gerzson, kis-hodosi lelkész Barkász Bálinttal egyházat cserélnek; Papoleczy Zoltán első lelkészképességi vizsgát jeles eredménnyel tett ifjut maga mellett káplánul alkalmazta; Felső-Bányára az eltávolított Bartha Géza helyett egrii káplán Magos Ferenczet rendelte; adójáni tanító Gecsei István önkezüleg véget vetvén életének, mostanig lelkész gondozta az iskolát, jelenleg azonban Tóth József elégséges osztályzatu tanítói oklevéllel bíró egyén alkalmaztatott; a pettyéni lelkészi állomásra a jelölés f. évimárcz. 29-én megtörtént s választásra ápril hó 18-ára tüzetett ki; a krassói egyház a vásárolt lelkészi lak kifizethetése szempontjából 1400 frt kölcsön felvételére kért elnöki felhatalmazást, — tekintettel a halasztást nem tűrő fizetési feltételekre, némi utasítások kapcsában megadatott. Füzesy István batizi tanító a vizsga letételére időhaladékot kért, kérelmének azon feltétel alatt adatott hely, hogy még ez év őszi időszakában a vizsgát letenni okvetlen köteles lesz. Zágonyi György amaczi tanító jelen alkalommal már megszerzett oklevelét bemutatja.

Mindezen elsorolt elnöki intézkedések helyesléssel tudomásul vétetnek és megerősítettnek.

II. sz. Ugyancsak esperes ur jelenti, miszerint Bod Péter „Historia Hungarorum ecclesiastica“ czimű művére — miután az előfizetési véghatáridő márczius 1-ső napjára volt kitűzve — az egyházmegye utólagos jóváhagyása reményében 18 frtot előfizetett, kérvén az egyházmegyei gyűlést ez összegnek valahonnan leendő visszafizetésére. Ez ügyre vonatkozólag főjegyző indítványba teszi, hogy miután egyházmegyénknek rendelkezése alatt felesleges pénze nincs, azonnali adakozás útján tétessék össze a fentebbi előfizetési pénz.

A mű esperesi megrendelése helyesléssel találkozáván, az indítványozott adakozás megkezdett s 19 frt 60 kr. gyűlvén össze, a felesleg 1 frt 60 kr az egyházmegyei könyvtár javára vezetendőnek határoztatott.

12. sz. Tárgyalás alá vétetett az országos lelkészi és tanári gyámintézet ügye, melynek alapszabályjavaslatáról arra elnökileg megbízott Szél György aljegyző következő véleményét olvassa fel: „Ha szinte benső örömmel s lelkeink édes megnyugvásával kell

is tekintenünk az országos lelkeszi gy. intézet tárgyában megindult mozgalomra: mindazonáltal a konventi j. könyv lapjain közétett alapszabálytervezetet jelen alakjában elfogadhatlannak tartom, főként és kiválólá, mert az egyes, oly sok áldozatok árán létrehozott s már-már virágzásra jutott pártiális gy. intézeteket rövid szerrel egyszerűen megsemmisíti, sőt okkupálja.

Az alapszabálytervezetben maga az alapvetés hibás! Ugyanis bizonyos idő multán a mostani gy. intézetek tökéi az országos gyámintézetre szállanak, mint a gazdátlan egyházi vagyon! Ez a tulajdonjog fogalmával határozottan ellenkezik. Még ha az egyes egyházmegyék hozták volna létre és tartanák feun a pártiális gy. intézeteket, ez intézkedés inkább menthető volna. De a legtöbb helyen a gyámintézetek az egyes részvényesek gyakran nagyon is érezhetővé lett áldozatai útján nyertek ugy megalakulást, mint felvirágzást, elannyira függetlenül sok helyen — mint nálunk is — az egyházmegyétől, hogy avval semminemű összeköttetésben nem állanak. Nem egyházi vagyon és nem is gazdátlan, tehát gyámintézetünk tökéje a gy. intézeti tagoké, az egyh. megye jelenben és jövőben lelkeszeié az. Mi elődeinktől kaptuk át a gyámintézetet s erkölcsi kötelességünk azt a gyámintézetet utódainknak, ez egyházmegye lelkeszeinek áthagyományozni. S ha a konventi szabályzat 19 §-a szerint nem vonja be az oly helyi alapítványokat, melyek kizárólagos célja a lelkeszek özvegyeinek, árváinak segélyezése: miért, hogy beolvasztani akarná önmagába azt a gy. intézetet, melyet egyes egyházmegye lelkeszi kara kizárólag és egyedül önnön özvegyei, árvái segélyezésére önmegerőltetéssel alkotott?

Nemcsak jogellenes, méltánytalan is az alapvetés e hivatolt módja. Némely egyh. megye lelkeszi kara több, másik kevesebb buzgalmat fejtett ki gyámintézete érdekében, sőt, ugy tudom, van egyházmegye, hol alig történt valami ez irányban, s ki szükös 150 frtnyi fizetéséből (mint D.-Apáti) áldozott önmagától elvonva, azért áldozott légyen a konventi javaslat szerint, hogy egy más, lehet jó javadalommal, de ki semmit sem vagy épp csak valamit tett, elég meggondolatlanul, önnön gyámintézetéért, egyenlő segélyt nyerjen árvája, özvegye? Ez nem lehet, s nem is méltányos. Tudom, hogy nagy eszme megvalósításáért áldozatot kell hozni, de ne kívántassék tőlünk minden, ne az, hogy önmegerőltetéssel gyűjtött tökénk tőlünk elvétessék, önszegénységünk e gyámolát a közegész javára minde-
nestől oda adjuk.

Feltünő, hogy a konventi javaslat mellett nincs indoklás! A dolog természete hozná magával, hogy egy ily javaslat, ha a fél-szegség vádját kikerülni akarja, számadásokon, statisztikai kimutatókon épüljön, hogy tárgyilagoss elbirálás alapját képezhesse. Nincs

kimutatva, hány partialis gy. intézet van? Mennyi tőkével? Nincs semmi tájékoztatás, mennyi ez idő szerint a lelkész-özvegyek és árvák száma? Érintve sincs, mennyi lehet a lelkészek összes száma s ezek után hivatali javadalmaik szerint mennyire tehető fel a javaslatból folyólag az évi részvénydíj, ugyyszintén, minő azon összeg nagy valószínűséggel, melyet a közalapból nyerend a tervezett országos gyámintézet? Mindezek hiánya a javaslat iránti közbizalmat csökkenti, ugyyszintén a 18. §. azon rendelkezése is, hogy az özvegy évi segélyét — 100 frtot — a konvent esetleg alászállíthatja.

Nem csekély horderejű utódainkra nézve a kegyév szabályozása is, ép a kisebb fizetésű lelkészekre nézve. Kétségtelen, a kegyév alászállítását az egyházak érdeke sürgeti; a gyámintézet teljes működése mellett, el kell ismernünk, a kegyévet mai alakjában fenntartani többé nem lehet kívánnunk! Azonban, míg az országos gyámintézet gyámsegélye csekély, nézetem szerint a kegyévet alászállítani félévre, a kegyetlenség egy neme lenne.

Fentebbiekből kifolyólag azon javaslattal járulok a nt. és tek. egyházmegyei közgyűlés elé, méltóztassék kimondani, hogy a mennyiben az országos lelkészi gyámintézet megvalósítása a lelkészi kar, illetve a lelkészi özvegyek és árvák helyzetének javítása szempontjából rég óhajtott: a célba vett országos lelkészi és ezzel kapcsolatos tanári gyámintézet felállításához általánosságban véve készséggel hozzá járul, de úgy és azon feltétel alatt, hogy a kebelbeli gyámintézet tőkéje, mint ez egyházmegye jelen és jövőbeni lelkészi karának tulajdona, sértetlenül fentartassék, az országos gyámintézet tőkéjébe be ne vonassék semmi szín alatt, de sokkal inkább céljának megfelelőleg a kebelbeli lelkészek özvegyei, árvái segéllésére alapszabályszerűleg szabadon kezeltessek az országos gy. intézet mellett is.

Mondja ki továbbá a nt. és tek. e. m. közgyűlés, hogy a javaslat mellé nagyobb és tisztább tájékozás szerzés végett statisztikai adatok melléklését is szükségesnek tartotta volna. Végezetre, hogy a kegyévnék félévre leszállítását, habár az egyes egyházak érdekeit szem előtt tartja is, mindaddig nem tartja méltányosnak, míg országos gyámintézet teljes, vagy legalább 300 sz. gyámsegélyt nem nyújt.

Az előterjesztett véleményt egyhangulag elfogadja közgyűlésünk, s midőn általánosságban elismeréssel veszi tudomásul azt, hogy a konvent egy országos ref. lelkészi és tanári gyámintézet megalapítását tervezi: nem akar még most az egyes szabályok bonczolgatásába mélyebben ereszkedni, de a tervezet azon intézkedésének, hogy az egyes egyházmegyék lelkészi testületének jelenleg fennálló gyámintézeti pénztára az 1885-ik évi segélyosztalék háromszoros értékére felemelkedésekor, vagy valaha a jelen lelkészi

nemzedék kihalásakor, mint gazdátlan vagyon az egyetemes gyámpénztárba beolvasztassék, határozottan ellene nyilatkozik. S míg egy újonnan felállítandó egyetemes gyámpénztár alakításához a lelkeszi testület értekezleti nyilatkozata szerint is hozzá járul: addig évek hosszú során át, a szegénység nyomasztó sulya alatt, sokszor a legnagyobb önmegtagadással összerakott filléreiből épített gyámpénztárát valamint eddig, úgy ezután is minden külső befolyás, felülvizsgálat és rendelkezéstől menten, mint más czélra semmi körülmények közt nem fordítható alapítványt, örök időkre a mostani nagy-bányai egyházmegye lelkeszi testületének elidegeníthetetlen közös vagyona és segélyforrása gyanánt kívánja fentartani.

13. sz. Az országos ref. lelkeszi és tanári nyugdíjintézet konventi javaslata felett lefolyt tárgyalás eredménye, következő határozati megállapodás lett:

A nyugdíjintézet eszméjét egyházmegyei közgyűlésünk pártolja és elvben elfogadja, de a kivitelre nézve fentartja magának a jogot, hogy egy részletesebben kidolgozandó alapszabály javaslathoz egész terjedelmében észrevételeit, esetleg lehető javaslatát annak idejében beterjeszthesse, addig pedig az új tehernek kirovását minden körülmények között felfüggeszteni, a különféle nézetek közlésére és tisztázására tért nyitni, és az egész kérdésnek végmegoldását zsinati intézkedésnek fennhagyni véleményezi.

14. sz. Olvastatott a kölcsönös tűz elleni biztosítás konventi tervezetének megvizsgálására elnökileg utasított küldöttség véleménye:

Küldöttség örömmel üdvözlí a konventnek az egyházi tűzkár biztosító intézeti eszméjét, örül, hogy a régebben hirdetett ige valahára testté is válhatik, annál is ikább, mert az a szép haszon, nyereség, mely ebből eddig — tapasztalás szerint — más intézetnek jutott, ezután a magunké leend, s szegénységgel küzdő egyházi intézményeinknek felvirágoztatására gyümölcsözend, s e mellett a fő czél, az egyházi épületeknek tűzveszély ellen való biztosítása is eléretik.

Nyugodt lélekkel ajánlják azért véleményezők az egyházi tűzkár biztosítási intézet felállítását a következő feltételek mellett:

1-ör. A felállítandó tűzkár biztosító intézet úgy szerveztessék, hogy az a biztosító egyházközségeknél lehető tűzkár esetekben minél nagyobb garantiát nyújtson s a károk kifizetésében előzékeny és gyors eljárást biztosítson.

2. Az intézet vezénylése minél egyszerűbb legyen, nehogy a komplikált és sok hivatalnokot igénybe vevő költséges eljárással a

leendő hasznát, vagy nyereséget a célba vett egyházas, jótékony célú intézetektől elvonja, feleméssze, mint a sok beteglátogató felémésztí a betegetől az éltető frís levegőt.

3-or. A díjtételekben mennyire a koczkázat megengedi, olesó, méltányos és tapintatos legyen. Az általános díj — a felvett fél 0/0 — igen sok egyházra nézve kívánatos s az egyöntetűség kedvéért el is fogadható lenne; azonban mégis nem egészen méltányos, a meny nyiben a bádóg, réz, cserép fedelű épületektől talán kevesebb díj is lenne számítható, mint a szalmás vagy zsuppos fedelűektől, mert félő, hogy az aránytalan, ennél fogva nem méltányos, magasabb díjtétel rossz vért csinálhat azon egyházközségek előjáróiban, hol réz, bádóg, vagy cserép fedelű épületek vannak, mert köztudomásu dolog, miszerint a módos ember sem szeret valamit drágábban megfizetni annak rendes áránál. Végül

4-er. A lelkész, tanító magán tulajdona, — épületei, butorai s egyéb eléghető ingóságai — is fogadtassék el biztosítás végett olyan kedvezményes ár mellett, mint az egyházi épületek s ingóságok.

A röviden elmondottak alkalmazása s figyelembe vétele mellett a felállítandó egyházi tűzkár biztosító intézetet szívesen üdvözöljük s ajánljuk a nt. egyházmegyének.

Örömmel üdvözli egyházmegyei közgyűlésünk a kölcsönös ev. ref. egyházi tűzbiztosítás eszméjének megvalósítását célzó konventi intézkedést, de a díjtételeket méltánytalan magasaknak tartja, melyek 0/0-ka épen a nagyobb értékű és mérvű biztosító feleket terhelné túl aránytalanul, ezzel szemben a pesti-fonciere intézet mostani biztosítási tariffáját véleményezi elfogadhatni és annak keresztűlvitelét teszi javaslatba, egyszersmind azt is ajánlja, hogy a kölcsönös tűzbiztosításnál a belhivatalnokok javainál is bizonyos kedvezmény adassék.

15 sz. Tárgyalás alá vétetett a lelkészi minősítés szabályainak módosítására beadott következő vélemény:

A lelkészválasztási törvény eddigi alkalmazása közben felmerült nehézségek és bonyodalmak lehető eloszlatása tekintetéből a következő javaslatokat óhajtjuk a főtiszteletű egyházkerület és konvent elé terjeszteni:

1. Az egyházak osztályozása s a lelkészek minősítése az egyházi törvények 180. §-a szellemében az egész magyar reformált egyházban egyöntetűleg állapíttassék meg.

2. Első osztályu egyházakba csakis kitűnően képesített rendes lelkészek és tanárok jelölhetők, szolgálati éveik és érdemeik méltányos tekintetbe vételével. Második osztályuba már a gyakorlati lelkészet terén legalább három évig működött kitűnő segédlelkészek

is jelölhetők, főleg ha külföldi egyetemekről is kifogástalan bizonyítványt mutathatnak fel. Harmadik osztályuba két évi szolgálat után minden kitünő, négy évi után minden jó osztályu Negyedik osztályuba pedig két évi szolgálat után bármily osztályzattal képesített segédlelkész jelöltethetik. Önként értetvén, hogy a rendes lelkészek és tanárok bizonyítványainak, szolgálati éveinek és érdemeinek az ifjabbak hasonló minősítvénye felett elsősege legyen; szóval oly intézkedésre van szükség, melyszerint a fokozatos előléptetésnek minden más téren érvényesülő méltányos elve a lelkészi pályán is érvényesüljön.

3. A kijelölés alkalmával a testvériség és összetartás érzetének kétségtelen jeléül, a más egyházmegyéből vagy más egyházkerületből pályázók közül legalább egyet mindenestre fel kell venni a jelöltek közé, ha kellő képesítéssel bír.

4. A kijelölő bizottságok a pályázók neveiről, minősítvényéről, s általában egész eljárásukról rendszeres jegyzőkönyvet tartoznak vinni, melyet az egyházmegye elé terjesztenek, úgy, hogy szabálytalan eljárás esetén felelősségre is vonathassanak.

A javaslat egész terjedelmében elfogadtatik, azon megjegyzés csatolásával, hogy az egyenlően qualificáltak közül jelölésnél az illető egyház küldötteinek ohajtása figyelembe veendő a jelölő bizottság által.

16. sz. Olvastatott a közalap kezelési szabályainak egyszerűsítésére vonatkozó javaslat következőkben.

Az országos ref. közalap felállításánál meggyőződéseim szerint tévesztett szabálynak bizonyult azon rendelkezés, hogy minden családfő köteles legalább a családja évi fenntartására igényelt összegnek egy ezredrészét adni, mert míg egyrészt igen nehéz dolog legtöbbeknél megtudni a fenntartási összeg mennyiségét, addig más résztől mily könnyen megesisik, hogy a gazdag fukar jövedelmének csak igen kis részét használja fel, a szegényebb tékozló pedig sokkal többet költ el, mint jövedelme. Ennélfogva oly bizonytalanságra fektetett fizetési alap ez, melyet sem lelkiismeretesen, sem biztosan nem tud egyetlen presbyterium sem megállapítani. Legméltányosabb, legigazságosabb és legbiztosabb alap lenne az egyház tagjainak polgári egyenes adó mennyisége, mely után p. u. 20/0-ot lehetett volna kivetni. De tévesztettnek tartom a domesztikai örökös adózást is, mely, azt lehet mondani, gyűlöletes teherré lett máris sokak előtt, amint, fájdalom, több helyeken mutatkozni kezd. Minek oka kétségtelenül abban keresendő, hogy az általános szegényedési viszonyok között a különféle fizetési kötelezettségek nem hogy apadnának, sőt naponként növekednek a hiveken; féltő, hogy az egyházi közalap adómenyisége évenként alább száll és csak erőszakos vég-

rehajtással lesz beszédhető. Czélszerűbb lett volna egyszer csak 12 évi kötelezettségi időt állapítani meg, s a 12 évi adó összeget folytonosan tökésíteni, s addig semmi segélyt abból nem adni, így többet is szívesebben fizettek volna, mint a jelenlegi évi fizetés, és a hivek további terheltetése nélkül nagyobb segélylyel támogathatta volna az elszegényedett egyházakat.

Nem tartom czélszerűnek azt sem, hogy a domesztikai segélyre adott összeg nagyon szétforgácsolva osztatik ki, nem mondom, hogy így is nem segít valamit, de a pusztulás veszedelmétől, végelszegényedéstől meg nem ment, hanem a baldoklási idő tartamát nyújtja. Adassék felényi vagy még kisebb arányu kérvényezőknak nagyobb összegekben segély, sokkal nagyobb jótékony hatását fogjuk tapasztalni. Hanem erre szükség lenne, hogy az egyes egyházmegyék és kerületek féltékenység nélkül, szigorubb bírálat által jelölnék ki a segélyezendőket, mert a központi végrehajtó bizottság nem ismerheti jól a viszonyokat, s irányadóul azok ajánlatát kell, hogy tekintsék.

Tudjuk ugyan, hogy általános szegénységünkben sokakra fér az adomány, de a hol menteni kell, a hol csakugyan életfeltétel a közalap támogatása, oda szükség azt első sorban kizárólag fordítani.

A kezelés szerintem különösen a legujabban kiadott konventi szabályzatok szerint nehézkessé, lelkészre, esperesre nézve tulterhelővé van indokolatlanul téve, sőt mondhatni, hogy a felelősség tulhangsulyozott kötelezettsége a presbyteriumok testületeinek hivatalos tekintélyét, eddigi hitelét sértőleg van kiemelve, és belkormányzati jogkörét korlátozza. Nem látom szükségét például annak, hogy ha már a kivetési névsor alá felelősség mellett azt írja a presbyterium, hogy minden adóköteles neve benne van, miért kell munkaszaporító külön kimutatás az adóra nem kötelezettekről. Nem látom helyes okát annak sem, hogy amikor a domesztikai adó az egyházmegyei pénztárnokhoz begyül, miért tegye által az azt, az esperesi hivatalhoz beküldés végett, mely eljárás a munkaszaporítás mellett még a postai költséget is neveli. Kisebb gyülekezetekben nem nagy munka az évi kiigazítás, de nagyobb gyülekezetekben bizony ez is tehernevelés.

Meggyőződéseim az, hogy habár törvényeink 219—222. § ai körvonalozzák is a domesztikai adózás módszerét, de a tapasztalatból vett bizonyíték nem mutatja azt szószerint kivihetőnek, és sem a domesztika céljával, sem a törvény szellemével nem ellenkezik az hogy ha már a jövő zsinat előtt alkalmasabb módozat szerint tartatnék fenn a domesztikai pénztár. Még pedig véleményem szerint:

1-ör. Az egyházmegyék belkörü intézkedésének hagyatnék fenn az, hogy mikép intézkedik az egyes gyülekezetekre eső összegek kivetéséről.

2-or. Nem a család fenntartás költségének ezredrésze, hanem a polgári állami egyenes adó 2°/_o-ka legyen az, mint biztosan meg tudható és igazságos járuléki összeg.

3-or. Minden egyházi előjáróság az egyházmegyének ad kimutatást az adózókról név- és adómenyiség szerint. Az egyházmegye aztán csupán az egyes egyházak nevérol és általok fizetendő menyiségről terjeszt együttes kimutatást a konventi bizottsághoz.

4-er. A kimutatott összegnek mikénti kivetése, vagy más utoni beszerzése az egyes gyülekezetek önkormányzati jogához tartozzék, csakhogy a megállapított összeg évről-évre hiánytalanul adassék be.

5-ör. A domesztikai adók egyházlátogatás alkalmával egyházmegyei pénztárnok által szedendők be, s ugy a munka kevesbitése, mint a postai küldés költségeinek megkimélése szempontjából pénztárnok közvetlen a földhitelintézethez juttatja.

6-or. A hátralékokról minden egyház felelős, s egyes adózók megnevezése nélkül elég azokat az egyházmegyei hatóságnak összenként nyilvántartásba tenni.

A szerzett tapasztalatokon okulva, kívánatos lenne a domesztika ügyének a legközelebbi zsinatra czélszerű módosítás végetti be-terjesztése, melyre egy bizottság már előzetesen készítene gyakorlatibb irányu javaslatot.

Részemről az eddigi észlelet alapján is javaslatba hozom:

a) a 12 évig való adózás megállapítását, a segély eddigi beszüntetésével;

b) a polgári egyenesadó 2°/_o-át a hozzá járulásra;

c) a kezelésnek egyszerűsítését a fentebbi módozattal.

Ezen javaslat egész terjedelmében elfogadtatván, az egyházkerületre felterjesztendőnek határoztatott, azon hozzáttétellel, hogy az adózók névsorának és a kimutatott kivetések ívének átvizsgálását legczélszerűbben egyházlátogatáskor lehetne eszközölni, és hogy rendkívüli költség előfordulása esetén, minthogy egyházmegyei pénztárunk szegénysége miatt e téren semmi terhet sem képes hordozni, a domesztikai pénz vétessék igénybe. Addig is azonban, mig a kezelési szabályok egyszerűsítése végrehajtnék, esperes ur mellé az egyházmegyei közalap bizottság tagjaiul Lajos György és Gulyás Lajos tanácsbíró urak választatnak meg.

17. sz. Az egyházmegyében levő óvodákról és leány nevelő intézetekről következő jelentés olvastatott fel:

Nagytiszteletü Bencsik István esperes ur folyó évi 295/886. sz. a. levélben megbizott, hogy egyházmegyénk területén létező óvo-

dákról és felsőbb leánynevelő intézetekről, — ilyenek léteben, — jelentést terjesszek be

Erre vonatkozólag teljes tisztelettel jelentem, miszerint egyházmegyénk területén, református egyházközség, sem kisdédóvodát, sem felsőbb leány nevelő intézetet nem bir, és nem tart fenn. Nagybányán van egy városi óvoda, egy gyermek menház (a nőegylet tulajdona) és egy magános nő által fenntartott kisebbszerű felsőbb leánynevelő intézet. — Felsőbányán a város szintén tart fenn egy kisdédóvodát.

Mindezekből látható, hogy egyházmegyénk e tekintetben nagyon hátra áll, a minek oka egyházaink kicsinysége és népünk szegénysége.

Tudomásul vétetvén az egyházkerületre felterjesztetni rendeltetik.

18. sz. Az egyházmegyében felállítani szükségelt missiói állomásokról, az azok körül szétszórtan élő hitfeleink számáról kimutatás és vélemény következőket adja elő:

Javaslat és jelentés a nagybányai ev. reform. egyházmegyéből missió ügyben.

Egyetemes konventünk múlt évi november havi jegyzőkönyvének 52. sz. a. határozata értelmében, nagytiszteletű Bencsik István esperes ur által meghizatván, miszerint egyházmegyénkire vonatkozólag, a belmissióról jelentést, javaslatot készitsek: van szerencsém ezt a következőkben előterjeszteni.

A nagy-bányai egyházmegyének jó nagy részét, egymáshoz egy-két óra távolságra eső szomszédos egyházközségek alkotják, itt tehát nincs külön missiói telep felállítására szükség.

Azonban, az egyházmegye északkeleti részén, Nagy-Bánya és Felső-Bánya körül, majdnem teljesen román községek és telepek vannak, a melyek már fájdalom! sok magyar reformátust magukba olvasztottak, mit a legszebb magyar neveket viselő számos oláhigazol. Véleményem szerint tehát, Nagybányát és Felsőbányát kellene, e vidéken a belmissió központjává tenni. Az azonban nem szükséges, hogy e célra külön lelkész, vagy segédlelkész alkalmaztassék, miután mindkét helyen, rendszeren és állandóan segédlelkész is van alkalmazva. A belmissió teljesítésével tehát a nagybányai és felsőbányai lelkészek bizandók meg.

A hitsorsorok létszáma, sőt más felekezetekhez való arányára, a mi komoly figyelemre méltó, és a központtól való távolságára a $\frac{1}{2}$. mellékelt kimutatás tájékoztatást nyújt. Közlekedni a jelölt községekkel csakis kocsin lehet. A hitsorsosok, egy pár uri család kivételével, általában egyszerű napszámosok, földmivesek és bányamunkások, szegény sorsban élnek, ez a vidék általában szegény, kik

egyházi czélokra eddig ugyszólván semmit sem áldoztak, kiket, — ezt Nagy-Bánya vidékére mondom, — lelkipásztori gondozásban, az ige hirdetésének áldásában nem részesíthettünk, az adózás kényszere által az egyháztól elidegeníteni nem akartunk, és a kik eddig reform. lelkipásztort csak temetés, vagy más alkalommal látnak, vagy hallanak, sokszor 3—4 évben egyszer. Szükséges dolog ennél fogva, hogy a nagybányai és felsőbányai lelkészek, a jelölt körben megbizassanak a belmissió szolgálatával, s ezért évenként 100—100 frttal javadalmaztassanak az országos közalaphól. Kevesebbel számbavehető eredményt elérni nem lehet.

Ezen tárggyal kapcsolatban, még egy igen nagyfontosságú ügyet emlitek meg. Nagy-Bányán egy nyolcz osztályu gymázium van, melyben jelenleg a minorita rend tanít, a melyet a jövő tanévre már, a legnagyobb valószínűséggel, az állam vesz át és fog teljesen felszerelni. Ezen gymnáziumban eddig is 20—25 református ifju nyert évenként oktatást, e szám jövőben biztosan szaporodni fog. Ezek vallásos oktatásáról eddig a nagybányai lelkész gondoskodott, a mellette alkalmazott segédlelkészszel, díj nélkül. — Ohajtandó, hogy jövőben, — hiszen itt még az oláh gör. kath. ifjaknak is külön fizetéses vallás tanáruk van, — vagy egy rendes tanár állítása, vagy a nagybányai lelkész méltányos, a közalaphól megszavazott díjazása által, — mert erre a nagybányai szegény s kis népességű ref. egyház nem képes, — a vallásos oktatás teljesen rendszeresíttessék, hogy azon ifjak, kik e nemzetiségi és felekezeti szempontból egyiránt nagy fontosságú végvidéken, az iskolából kilépve, az egyházi élet mezején vezérszerepre lesznek hivatva, kellő vallásos képzettséggel és buzgósággal birjanak.

A vélemény és kimutatás az egyházkerületre felterjesztetni határozott azon észrevétellel, hogy a javaslatba tett Nagy-Bánya és Felső-Bánya állomásokon kívül felette szükségesnek találja közgyűlésünk még egy harmadik állomásnak Krassón felállítását, illetőleg a véleményezett módón 100 frttal leendő támogatását, mely egyház közelében mintegy 15 olyan román és sváb község van, melyek több-kevesebb hitfeleink laknak és mint fiók-egyházak sehova sincsenek csatolva. A gymnasiumi vallás oktatás ügyét pártolólág ajánlja a ft. eh. kerület figyelmébe.

19. sz. olvastatott a tanügyi bizottságnak az 1884—5-ik iskolai évről beterjesztett jelentése, melybe ki van tüntetve micsoda intézkedések tétettek az egyházmegye tanügyének emelésére, és hogy ezen intézkedéseknek már az újabb iskolai évben jótékony sikerét lehetett egyes iskolák emelkedésében tapasztalni.

Elismeréssel veszi tudomásul közgyűlésünk a tanügyi

bizottság ügybuzgó működését és annak sikerét egyszer-
smind a jelentést az egyházkerületi népiskolai bizottság-
hoz felterjesztetni határozza.

20. sz. Az egyházkerület 160./885. számú határozata, az egy-
házmegye e tárgybani pártoló véleményétől eltérőleg, kötelezi a
felsőbányai egyház előjáróságát, a tervbe vett templom építésnek
jelen év tavaszán leendő megkezdésére.

Kötelességszerű tisztelettel fogadja egyházmegyei köz-
gyűlésünk az egyházkerületi határozatot, s abból kifolyó-
lag utasítja a felsőbányai egyház előjáróságát a felsőbb
intézkedés előtti engedelmességre, és a templom építésének
megkezdésére.

21 sz. Az egyházkerületi 52/884 számú végzésére hivatkozás-
sal 105./885. számú egyházmegyei határozatban kiküldött bizottság
a vasárnap-ügyre vonatkozó véleményét beterjeszti következőkben:

Egyházmegyénket általánosságban tekintve, tagadhatatlan, hogy
nehány év óta ebben sokkal kisebb mérvű a vasárnap megrontása,
mint régebben, és az is a földművelési szorgosabb munka időszaká-
nak 2 – 3 hónapjára szorítkozik: hanem az is kétségtelen, hogy a
városoknak e téreni rossz példaadása káros hatással van kisebb köz-
ségeinkre, mert a sok városi fuvaros zsidók azon napon csak úgy
szállítanak mindent, mint köznapokon; keresztyének között is inkább
a városiak azok, a kik még mezei munkát is egész napon végez-
nek, s úgy látszik, hogy a városi hatóságok vagy kevés, vagy épen
semmi figyelmet sem fordítanak ezen keresztyén társadalmi botrányos
szokások meggátlására.

De sajnosan észleltünk eseteket, melyekben a megkeresett já-
rásbiróság sem vette szigoruan az ünneprontást, és ítéletében a vád-
lottakat kicsinyes okokból legtöbbször felmentette, s ezen ügy körüli
eljárása oly nehézkes és hosszadalmas, hogy egészen kimeríti a pa-
naszló türelmét.

Mindezen jelenségek azt mutatják, hogy az illető hatóságok na-
gyon engedékenyen és felületesen alkalmazzák az ide vonatkozó or-
szágos büntetőkönyvi szabályokat, s a köznép előtti erre hivatkozás
teljesen illusoriussá válik.

Ennélfogva tiszteletteljesen javaslatba tesszük, hogy a kormány-
hoz felirat intéztessék ez ügyben, azon kérelem kifejezésével, misze-
rint az idevonatkozó törvény azon kitétele „az elkerülhetetlen
munka felfüggesztendő“ egyenkint és esetenként igen tág ér-
telmezésre nyitván utat, törvényben vagy legalább szabályrendeletben

mondassék ki az, hogy: „a vasárnapi két rendes isteni tisztelet végéig minden nyilvánosan látható és hallható munka eltiltatik“, a törvény megtartása feletti ellenörködéssel pedig és annak közvetlen végrehajtásával a közigazgatási hatóság bizatik meg.

Az egyes gyülekezetekben, véleményünk szerint, hozassanak a vasárnap megtartására irányzott szabályok, melyek megrontásáért az illetők birságoltassanak meg; a presbiteriumok ellenörködjenek a szabályok megtartása felett, mutassanak magok alkalmazásával mások előtt jó példát; a lelkészek alkalmi tanítások, gyűléseken tett figyelmeztetésekkel és felvilágosításokkal hassanak oda, hogy nem annyira a törvény kényszere és büntetéstöli félelem, hanem inkább a vallásos erkölcsi meggyőződés vezesse a hiveket az igazi ünnepelésre és a vasárnapnak keresztyéni buzgósággal való megszentelésére.

Mely előterjesztésünk után teljes tisztelettel vagyunk.

A véleményes jelentés tartalmát elfogadva és igazolva közgyűlésünk, azt egész terjedelmében az egyházkerületre felterjesztendőnek határozta.

22. sz. Mult évi 35. számú egyházmegyei határozat jelen gyűlésre halasztatván, az ott többek által aláirt és beadott indítvány feletti érdemleges tanácskozást: ennélfogva kérdés merült fel, miként lehetne a tanácskozás menetét úgy osztani be, hogy az egyházi képviselők ne kényszerüljenek nagy időveszteséggel várakozni, különösen saját ügyeiknek letárgyalására.

A kérdés megoldása az elnökség bölcs belátására és elintézésére bizatik, meg lévén győződve közgyűlésünk, hogy a tárgyalási idő beosztása, a tárgysorozat megállapítása a képviselők ohajtásával megegyezőleg leend elrendezve.

23 sz. Az egyházkerület 332/885. száma alatt hozott végzése szerint a szatmárhegyi egyháznak Szabó József volt algondnoka elteni keresete nem lévén teljesen tisztázva: az ügy kellő felvilágosítás végett újabb határozat hozatala céljából az egyházmegyére visszatétetni határoztatott.

A már egyizben megvizsgált ügy újabb vizsgálat végett az egyházmegyei számoltató székhez azon utasítással tétetik át, hogy a szatmárhegyi egyházban Szabó József költségére kiszállván, annak gondnoki számadásai, az egyháznak azokból származott követelése, tüzetes bírálat tárgyává tétessenek, s ha az alaposoknak bizonyult követelések Szabó József által azonnal békés uton ki nem egyenlítettnek, ellene mint sikkasztó és hűtlen kezelő ellen, polgári hatóság előtt bünvádi kereset lesz indítandó.

24. sz. Számoltatószéki elnök jelenti, hogy a krassói körben Szücs Kálmán egyik világi tag azon okból, mert Szatmárra tette át

lakását és hivatala lekötve tartja, lemondott, s helyébe más tagnak választását kéri.

A lemondás sajnálattal tudomásul vétetik, s a krassói kör számoltató székének világi egyik tagjául Décse Ignác kis-kolesi közbirtokos ur egyhangulag megválasztatik.

25. sz. A színér-váraljai egyház főgondnoka az egyházmegye 92./884. számú végzését felebbezve, — mivel a 94 frt Papp Károly elleni követelését alaposan igazolni nem tudta, és mivel az egyházmegye hivatolt végzésében a követelés törlése kellőleg indokolva nem volt, — az egyházkerületi gyűlés 157./885. számú végzésében az ügyet felvilágosítás, illetve újabb ellátás végett az egyházmegyére visszatérjeszti.

Minthogy a váraljai egyháznak Papp Károly volt főgondnoka elleni 94 frt követelése a most becsatolt okmányok alapján nemcsak alapos, hanem annak nevezett adós elpusztulása alkalmával szükségelt biztosítása az egyház jegyzőkönyvének igazolása szerint Kávássy László ur későbbi főgondnok által hanyagoltatott el, a mint ez kiténik abból, hogy a főgondnokság elfogadásakor a kérdéses kötvény értékét nem kifogásolta, sőt azt megújította és előttemezte: ennél fogva a 94 frt és járulékainak megfizetésében Kávássy László ur elmarasztaltatik

26. sz. Tárgyalás alá vétetett az egyházkerület 212/885. száma alatt többek által beadott indítvány, melyben az egyházkerületi gyűlés 341/882. számú határozatának megváltoztatása és a konventi tagoknak az egyházkerületi gyűlés által leendő választása tétetik javaslatba.

Az egyházkerületi gyűlésre 212/885. sz. a. beadott indítványban kifejezést nyert s abban tarthatatlan érvekkel támogatott, egyházunk preszbiteri rendszerével ellentétes, és joggyakorlásának megszorítására vezető főrekvéssel szemben;

A legnagyobb felelősséggel kormányzó és ítélő konventi tagoknak a preszbiteriumoknak közvetlen nyilatkozó bizalmából meritendő erkölcsi önértékét is alább szállító indítványnak egészbeni mellőzésével;

a zsinati törvények 53. §-a f.) pontjának egészen világos rendelkezése alapján;

az egyházkerületi gyűlésnek a törvénynek ezen hivatolt utasításából eredt 1882. novemberi 341. számú határozata szerint; továbbá

a majdnem egészen új hatáskörrel felruházott konvent jogi intézkedéseinek terjedelmét tekintve; végül

önkormányzó népképviselői rendszerünk első testületeinek, az egyes preszbiteriumoknak jelenlegi törvényünk

által is kifejezett és megerősített, eddig is minden egyházi felsőbb tisztviselők választásánál gyakorolt jogos befolyást továbbra is megőrizni törekvő kötelességérzetből kifolyólag:

egyházmegyei közgyűlésünk a konventi tagoknak az egyes prezbiteriumok szavazása alapján leendő választásához ellenvélemény nélküli egyező akarattal ragaszkodik.

27. sz. Egyházmegyei gyűlésünk 84/885. száma alatt hozott végzés szerint az apai egyház volt főgondnoka Kató Ferencz ellen beadott vádaknak egy része a becsatolt ügyiratokból érdemlegesen tárgyalható nem lévén, az elmarasztalando fél költségére küldöttségre bízott azok megvizsgálása. A küldöttség jegyzőkönyvét beterjesztvén, abban Kató Ferencz 40 db. riglifa áraban 6 frtig, az ácsmesternek felesleg kiadott 9 frt 89 krig, a Kósa Dániellel az egyház meghatalmazása nélkül kötött egyezség érvénytelen lévén, az elvesztett 70 frt tőke és járulékai, egyszersmind az ez ügyből az egyházra hárult 26 frt 10 kr perköltség erejéig elmarasztalandónak véleményeztetik, a többi követelésekre nézve pedig azon nézetben van, hogy azok részint elenyészetteknek tekinthetők, részint kiegyenlítették, csak az egyháznak Katona József elleni 300 frtos követelésére nézve teszi azon megjegyzést, hogy egyházmegyei ügyvéd ez ügyben kérdőre vonassék.

A vizsgáló küldöttség véleménye elfogadtatván, Kató Ferencz volt főgondnok a fennmaradt s általa elhasznált 40 db. fa áraban 6 frt, az ácsmesternek felesleg kiadott 9 frt 89 kr, s az egyház kárára meghatalmazás nélkül Kósa Dániellel kötött egyezséggel elvesztett 70 frt tőke és járulékai, s a méltatlanul okozott 26 frt 10 kr perköltség értékéig elmarasztaltatik, utasítatván az egyház jelenlegi előjárósága, hogy az itt kimutatott összegeket rajta polgári hatóság közvetítésével is vétesse be. A 300 frtos Katona-féle követelésről pedig elnökség által az egyházmegyei ügyvédtől felvilágosítás kérendő.

28. sz. Egyházmegyénk 15/885. sz. a. kinevezett küldöttsége a magosligeti egyházban végzett intézkedéseiről beterjeszti jelentését, mely szerint az egyház fapénz alapjának kezelésénél felmerült panasz tökéletesen jogosult, több kötvény szabálytalan s az 1089 frt 87 krt tevő tőke összeg után 1879. óta 207 frt 18 kr kamat hátralék halmozódott fel, melyből kifolyólag felelősség terhe alatt meghagyatott az egyház előjáróságának, hogy a hátrányokat, kétes követeléseket, ha a szükség kívánja, egyházmegyei ügyvéd közvetítésével is hajtassa be okt. 15 ig; a szabálytalan kötvények újból állíttassanak ki; a kölcsöntőke felett évenként szigorú vizsgálatot tart-

sanak, s kik netalán egy évi kamattal hátrányban vannak, azoknak a tőkét mondják fel; a mennyiben az egyházi pénztárnál is vannak hátralékok, ezek behajtása, illetve kötvényileg biztosítása is azon időre az előjárásának kötelességévé tétetett, végül az is meghagyott, hogy e rendelkezés végrehajtásáról október 15-ig az esperesi hivatal értesíttessék.

Küldöttségi eljárás helyesléssel vétetik tudomásul, s a mennyiben a küldöttség intézkedései meg nem valósítottak: intetnek a hátralékosok, hogy kötelezettségeiknek lassanként f. évi október 1-ig eleget tegyenek, különben befognak peresíttetni. A prezbitérium pedig utasítatik, hogy okt. 1-sőjére e tárgyban az esperesi hivatalhoz jelentést tegyen, s ha lesznek, kik hátrányaikat ki nem fizették, az esperesi hivatal megbíztatik egyházmegyei ügyvéd útján a hátrányok behajtására.

29. sz. Ugyanazon küldöttség által a magasligeti tanító Baló András ellen 19./885. sz. a beadott panasz megvizsgáltatván, tanító tagadással védekezett, de úgy magaviseletével bizonyítékát adta heves indulatosságának, mint a tanítványok tudatlanságával igazolta sikertelen működését, ez utóbb hiányt a gyermekek hanyag iskoláztatásával indokolván. Küldöttség tanítót úgy a lelkész, mint az iskolaszék tagjaival szemben tanúsított menthetetlen magaviseletéért megdorgálta, és hivatali tisztének teljesítésében több odaadásra s buzgalomra utasította. Viszont felhívta az egyház előjáróságát is, hogy az iskolakötelesek szorgalmas iskoláztatásáról gondoskodják, s a tanító különben is csekély fizetésének hátralékát 14 nap alatt hajtsa be.

A jelentésben foglalt intézkedését küldöttségnek jóváhagyja és megerősíti közgyűlésünk.

30. sz. Ugyanazon küldöttség Kiss Jánosné magosligeti lakos 24/885. sz. a beterjesztett panaszát, mely szerint nevezett nőre jogtalanul vettetett egyházi adó — megvizsgálván, úgy találta, hogy újabb időben az a vele egy háztartásban élő fiára telekkönyvileg átiratta a birtokot, csakis az özvegyi jogon őt illető 5 hold föld van birtokában, s a magosligeti egyházban nincs reá eset, hogy ily viszonyban élő egyénre egyházi teher rovassék: ugyanazért küldöttség azon véleményben van, hogy panaszló nő a reá kivetett bérfizetés alól jövőre mentessék fel, de az eddigi reá kivetett összeg, ha kell, közigazgatási uton is behajtandó.

Küldöttség javaslata elfogadtatván, jövőre nézve kérévnyező nő az egyházi adó terhe alól — ha a feltüntetett viszonyok nem változnak — felmentetik.

31. sz. Egyházmegyei közgyűlésünk 22./885. számú végzésében

megbizott küldöttség beterjeszti jelentését, melyszerint Szárazberken az egyházi adó ellen panaszlók kifogásolták az egyháztanács által 1849 ben kelt hiteles bérlevél alapján a feles földek használatára is kirótt teherviselést, de a küldöttség azt részint a díjlevél tartalma, részint a gyakorlat és más egyházakban is meglevő példa alapján, szabályosnak véleményezi. Ugyanezen véleményben van a szénaváltság kivetésére nézve is, hol a kaszálóval nem bírókra összesen 20 frt teher háramlík. Különben ugy panaszosok, mint előljárárság azon meggyőződésüknek adnak kifejezést, hogy a helyzet figyelembe vételével lelkiismeretes kiegyenlítést fognak a felmerült kérdésekben létrehozni.

A kilátásba helyezett kiegyenlítés meg nem történvén, minthogy panaszlók főnehezményét a szénaváltság képezi: a réttel bírók utasítatnak természetben fizetésre. A díjlevél avultsága folytán új díjlevél alkotásának szüksége forogván fenn: ennek, mint szintén a netalán felmerülő más nehézségek elintézésének eszközzésére Császy Bálint és Molnár Lajos urak bizatnak meg. A mennyiben pedig az egyház pénztára terhére szénaváltság czimén bizonyos összeg fizettetett ki: ezen összegnek behajtására az egyház gondnoka utasittatik.

32. sz. Az 1883. évi 54. sz. a kinevezett küldöttség a belhivatalnokok fizetésének lehető biztosítására irányzott javaslatát következőkben beterjeszti be:

Küldöttségi jegyzőkönyv.

Felvétetett Sárköz-Ujlakon 1883. július 5-ikén, a belhivatalnokok fizetéseinek lehető biztosítása érdekében tanácskozó küldöttség által.

Jelenvoltak Soltész János elnöklete alatt: Nagy Béla, Szeőke Barna, Böszörményi László, Szél György, Balogh István és Gergely Károly.

1. sz. Elnök előadja, miszerint egyházmegyénk f. évi tavaszi közgyűlése 54. sz. a. határozatában azzal bizta meg ez összehívott küldöttséget, hogy Nagy Béla világi tanácsbíró ur jóakaró indítványa alapján tanácskozzék és terjesztszen be lehető részletes javaslatot a felől: miképen lehetne a lelkészi és tanítói különben is csekély fizetések alapját egyházközségeinkben úgy biztosítani, hogy azok jövőre ne csokkuljanak, sőt lehetőleg növekedjenek? hogy így jó idején elejét vehesse az egyházmegye a belhivatali fizetések leszállítására törekvő s fájdalom, gyakran előforduló kérelmezéseknek.

Küldöttségünk a nemes irányu, lelkes indítványt tüzetes tanácskozás tárgyává tévén, teljesen meggyőződött róla, hogy e komoly

s nagyfontosságu ügyben gyors cselekvésre és kitartó lelkes buzgalomra van szükség; mert kétségtelen, hogy különösen vegyes vallásu s nemzetiségű közösségekben élő hitsorsosaink feltűnően fogynak és aggasztólag szegényednek; minélfogva az egyház fenntartására szükséges áldozatok meghozatala évről-évre nehezebbé válik rájuk nézve. — Pedig ez áldozatok nélkül egyházaink fenn nem állhatnak, s az a segély, melyet az országos közalapból nyerni reménylünk, távolról sem lesz oly mennyiségű, hogy önfenntartási gondjainkat jelentékeny mértékben enyhíthesse. — Oly eszközökről és intézményekről kell tehát gondoskodnunk, melyek az önsegély nagy fontosságu elvén alapulva, magukban az egyes egyházközségekben teremtsék meg a jövőndő biztosítékát. — Ilyenek lennének szerintünk a következők:

1. A takarékok magtárak. Ezek felől az egyházmegye már kötelezőleg intézkedett. — Bizonyosnak tartjuk, hogy ezek által, ha kellő buzgalommal és hiven kezeltetnek, szép eredményt lehet elérni. Ugyanazért javaslatba hozzuk, hogy az egyházlátogató küldöttség minden egyházban szigorúan nézzen utána, miképen alakult meg, s gyarapodik-e kellő mértékben a takarékok magtár?

2. A közös munka vállalatok. Köztudomásu, hogy némely kisebb egyházakban ily vállalatok útján évenként tetemes összeget szereznek az egyház javára a buzgó hivek. — Feltehető, hogy hitsorsosaink egyházmegyénk kebelében is minden nagyobb nehézség nélkül rá lesznek bírhatók egy, vagy más munka felvállalására s végzésére, ha meg fognak győződni arról, miszerint ez által egyházuknak jövedelmező tőkét teremthetnek, s buzgalmuknak maradandó jelét az utókorra is áthagyhatják. Szükség azonban, hogy e téren az egyházközségek előljárói s különösen a tehetősebb földbirtokos urak járjanak elől jó példával, mert a kedvező alkalmat felkeresni s a munka sikerét biztosítani nekik áll leginkább módjukban.

3. Jótékony czélú összejövetelek rendezése. Felolvasások, műkedvelő előadások, tánczvigalmak, közvacsorák rendezésével újabb időkben több egyház szerzett köztudomás szerint egy, vagy más czélra szükséges pénzt. Az evangyéliom szellemével ilyen ártatlan mulatságok szépen összeférnek, a nép művelődését előmozdítják s a helyzethez és viszonyokhoz alkalmazva, ha mindenholnem is, de több helyütt elég jó reménynyel rendezhetők.

4. Az életbiztosítás. Ez látszólag és eshetőleg igen kecssegtető reményt nyújthatna, mert egy-két egyházttag életének biztosítása folytán azok halála esetére tetemes összeget nyerhetne a biztosító egyházközség: de eltekintve a kockázattól, melylyel az ilyen biztosítás természeténél fogva együtt jár, kérdés támad, ha

vajjon megegyezik-e az egyházi testületek önérzetével és erkölcsi méltóságával a pénzszerzésnek ez a módja? Ugyanazért e módozatot csak oly esetben tartjuk elfogadhatónak, ha valaki a maga életére önként eszközöl biztosítást, és az ez által szerzett jogot, azaz a biztosított összeget, az egyháznak hagyományozza.

5. Az államsegély egy részének tökéltése. Tudjuk ugyan, hogy egyházmegyénk csekély népességű egyházainak számtalan szükségeivel szemben az évenként kiosztatni szokott államsegély mostani mennyiségét még emelni volna kívánatos: de tapasztaljuk egyszersmind azt is, hogy a segélyösszegek által, épen azok csekélységénél fogva, csak pillanatnyi enyhületet nyernek a szegénység sajgó sebei, — magának a szegénységnek orvoslására pedig mi sem történik. — Ugyanazért jónak látnók, ha ezekből a szétforgácsolt állapotban keveset érő összegekből egy egyházmegyei segélyalap hozatnék össze, mely lassanként megnövekedve és minden lehető módon növeltetve, oly helyzetbe hozná az egyházmegyét, hogy a szegény egyházközségek nehéz helyzetén jelentékenyen könnyíthessen. Ennek az alapnak növelésére aztán többféleképen lehetne és kellene törekedni, s a kitartó nemes törekvést, Isten segédelmével, siker koronázná. Mert kétségtelen, hogy egyházainknak az elenyészés fenyegető veszélye ellen leendő megóvása s a jövő eshetőségeivel szemben óhajtott biztosítása oly vallásos és egyszersmind hazafias kötelesség, melynek teljesítése közben élénk részvételre és buzgó támogatásra számíthatunk; sőt az is valószínűnek látszik, hogy ha az egyházkerületi közgyűlés előtt egyházmegyénk misszió szerű hivatását és a reá váró szomorú jövő képét feltüntetjük: hajlandó lesz a jelenlegi államsegélyt legalább némileg fölemelni, mint azt néhány évvel az előtt a velünk hasonló sorsban élő máramaros-ugocsai egyházmegye kérelmére megcselekedte.

Ezekben foglaltuk össze jóakaró, szerény javaslatainkat, melyeket bővebb megfontolás és lehető megvalósítás végett a nagytiszteletű egyházmegye becses figyelmébe ajánlunk.

Midőn e javaslat egész terjedelmében helyesléssel találkozáva jegyzőkönyvbe vezetetni határozatott: utasítottak az egyházak, hogy az ebben kifejtett módozatok, eszközök felhasználásával igyekezzenek az egyháziak anyagi helyzetének erősítésén és a belhivatalnoki fizetések alapjának annyira óhajtandó biztosításán.

33. sz. Olvastatott a nagy-károlyi egyházmegye gyűlésének 29./885. sz. a jegyzőkönyvi átirata, melyben egyházmegyénket arra hívja fel, hogy a szatmárhegyi egyházhoz csatolt, de a géresi egyházhoz közelebb eső erdői határban fekvő számos tanyák ref. lakóinak lelki gondozására nézve tegyen intézkedést, illetőleg határo-

zatilag mondja ki, hogy miképen látja célravezetőbbnek az ottani hivek lelkeszi gondozásának keresztülvitelét

Addig, míg az alakulás első fokán álló erdödi egyház viszonyai rendeztethetnének, ideiglenesen felkérni és meghatalmazni határozta közgyűlésünk a nagy-károlyi testvér-egyházmegye közvetítésével a géresi lelkeszt, hogy a kérdés alatti helyeken felmerülő lelkeszi hivatalos gondozást teljesítse.

34. sz. Andorkó István tanító és a patóházi egyház előljárósága közt 117/885. sz. a felmerült ügyben az egyháztanács azon felvilágosítást adja, hogy nevezett tanító 1881-ben azért fogadta el az országos tanítói nyugdíj évi járuléka fele részének fizetését, hogy állomásán a sürgetett oklevél szerzése nélkül is megmaradhasson. Ez ellen nevezett tanító azzal védekezik, hogy erről az egyház kötvényt nem tud felmutatni, sem oly jegyzőkönyvi számot, hol ezen kötelezettséget elvállalta volna; ha igaz lenne is, ez visszaélés volt annak idejében, az ő fiatalságának tapasztalatlanságával.

Megbotránkozással veszi tudomásul közgyűlésünk a patóházai egyháztanács törvényellenes eljárását, valamint a tanító gyanút keltő védekezését is, és utasítja az egyházi előljáróságot, hogy a jogtalan és megrovást érdemlő állítólagos egyezség alapján visszatartott 39 frt követelését Andorkó István tanítónak haladéktalanul fizesse ki.

35. sz. A kishodosi egyház számos tagjai megújítják beterjesztett kérvényökben azon óhajtásukat, hogy egyházukban az adók ugy szabályoztassanak és rendeztessenek, mint a mult évben ott működött egyházmegyei küldöttség javaslatba tette, mert a jelenlegi nyommasztó nagy teher súlya alatt sokan elpusztulnak.

Sajnálattal utasítja el kérvényezőket egyházmegyei közgyűlésünk annak kijelentésével, hogy mivel ez ügy a mult évi egyházkerületi gyűlésen, mint felebbezett helyen letárgyaltatott, és a lelkeszi fizetés kivetése az eddigi alapon meghagyatott: nem áll már most hatalmában folyamodókon a legjobb akarat mellett sem segíteni.

36. sz. Szél György egyházmegyei könyvtárnok, Gulyás Lajos közpénztárnok beterjesztik megvizsgálás végett 1885-ik évi számadásaikat, egyszersmind előbbi jelenti, hogy Gergely Károly krassói lelkesz tanácsbíró ur a „tiszántuli ev. ref. középiskolai tanáregyesület évkönyve“ című kiadványnyal és a „ker. egyház történelme“ (VI. osztályok számára) saját művével ajándékozta meg könyvtárunkat.

Az adományozott két könyvért köszönetet mond közgyűlésünk, a hivatolt számadásokat pedig Gergely Károly,

Tóth Dániel, Böszörményi Sándor és Décse Ignác uraknak, jelentésöknek jövő gyűlésre bevétele mellett, vizsgálatra kiadja.

37. sz. A berendi egyház hivei azon kérelmeket terjesztik be, hogy egyfelől az egyházi építkezésekkel rendbe jöve, más felől a lelkészi szolgálatoknak kebelökben kívánatos alkalmazását ohajtva, végül úgy egyházi, mint nemzetiségi féltékenységtől ösztönözötten, — leány egyházi minőségükből — melybe különben is csak ideiglenesen voltak beleegyezésükkel helyezve, — egy lelkész-tanítóval ismét anyaegyházzá emeltetésüket szíveskedjék az egyházmegyei közgyűlés engedélyezni, s ezen törekvésüket az egyházkerületi jóváhagyás alá pártolólólag terjesztetni fel; egyszersmind csatolják a tervbe vett lelkész-tanító javára újonnan kiállítandó díjlevelet, végre küldöttség beható vizsgálatát kérik.

Egyházmegyei közgyűlésünk méltányolja a berendi kisdudai egyház hiveinek buzgó törekvését, de még nem látva elég erősnek arra, hogy lelkész-tanítóját tisztességesen díjazza, idő haladékat enged még ez évben saját erejük mérlegelésére és nevelésére; figyelmen kívül nem hagyhatja azt sem, hogy a jelenben ott szolgáló tanítónak is jövője felett intézkedni kell s ez időhaladékat igényel. Különben a hitek ohajtása szerint az ottani viszonyok tüzetes megvizsgálására. Ferenczy Károly és Böszörményi Zsigmond tanácsbíró urakat kiküldi, kérvén jelentésöknek jövő gyűlésünkre való beterjesztését.

38. sz. A rozsályi egyház előjárósága egyházi közgyűlés határozatával igazolva kérelmét, a bérházul használt régi papilak és telek eladásának engedélyezéséért folyamodik, azon indokokból, mert az épület fentartása a különben is csekély bérjövedelem nagy részét felemésztí, — és a telek becsértékén vásárolható külső földbirtok sokkal több hasznat adna, — végül, ha idővel az egyház két belhivatalnokot tarthatna is, az u. n. templompusztán elég helylyel rendelkezik egy lakhely berendezésére.

A rozsályi egyház viszonyainak s a tervbe vett lelkész-lak s teleknek megvizsgálására Császy Bálint tanácsbíró és Barkász Albert lelkész urak véleményes jelentésük bevétele mellett kiküldetnek.

39. sz. Ugyancsak a rozsályi egyház előjárói egyházmegyénk 110/885. sz. a hozott végzésében megbízott küldöttség meg nem jelenéséről panaszkodik, és az annyira kívánatos díjlevél változtatásának szükségességéből kifolyólag, a kérdés alatti díjlevél módosítására, rendezésére, újlag kérik a küldöttség utasítását.

A kérelemnek hely adatván, megbízatik a fentebbi

számban megnevezett küldöttség, hogy ez ügyet is vizsgálja meg, s legjobb meggyőződése szerint igyekezzék a neheztelt kérdést megoldani.

40. sz. Törvényeink értelmében a lelkész jelölő bizottság újbóli megválasztását terjeszti esperes ur a közgyűlés elé, mely előterjesztéssel kapcsolatosan kéri a bizottság megalakítását.

A lelkész jelölő bizottság tagjai mindnyájan ismét közakarattal választatnak meg, azonban Ferenczy Károly tanácsbíró ur gyakori betegeskedése alapján felmentését kérvén, helyette póttagul Gergely Károly tanácsbíró ur választatik meg.

41. sz. Barkász Albert méhteleki lelkész, Király Antal kishodosi lakos s méhteleki birtokosra az egyház prezsbyteriuma 1885. jul. 26-ki gyűlése által 4 véka buza és 2 frt széna pénzben kivette egyházi adónak megítélését kéri, mely ügyben esperes ur 448/885. száma alatt úgy rendelkezett, hogy, ha Király Antal kimutatja Kis-Hodoson történt adózását, akkor Méhtelegen egészen felmentetik, ha pedig ott egyházi terhet nem visel, Méhtelegen félbért tartozik fizetni. Minthogy azonban Király Antal Kis-Hodoson semmi egyházi adót nem fizet, ott birtoka nincs is, csak apósával együtt lakik, és mivel félbér fizetésről egyházi törvényeink nem rendelkeznek: az esperesi intézkedést egyházmegyei gyűlés elé terjeszti eldöntés végett, és Király Antalt a reá vetett egyházi egész adónak megfizetésére kötelezni kérelmezi

Az előterjesztésben kimutatott indokok számbavételével és esperes urnak azon felvilágosítása után, hogy nevezett Király Antal vegyes házasságban él: az esperesi intézkedés jóváhagyatik.

42. sz. A garbolczi egyház előljárósága az egyház és iskola tulajdonát képező 17 hold és 768 □ öl területű erdő fájának eladhatását kéri engedélyezni, azon okból, mert e terület mint erdő magában áll, naponkint pusztul, s majd semmi jövedelmet sem ad; míg a fáért nyerhető 800—1000 frt vételár, mint tőkepénz 50—60 frt tiszta jövedelemmel gyarapítaná az egyház pénztárát, és a belhivatalnokok fizetésének csönkulását nem idézi elő.

Ez ügyben helyszini szemlére s véleményes javaslat tételre Császy Bálint és Barkász Albert urak küldetnek ki.

43. sz. Joó Kálmán szárazberki segédlelkész egy részről panaszkodik, hogy odavaló görög kath. lelkész Nyisztor József f. évi márczius 7-én Veres Róza ref. nőt és Kádár László gör. kath. férfit hirdetési bizonylat nélkül összeeskette; más részről ez ügyben előzetesen — minthogy egyházmegyénknek a hirdetési bizonyítvány díjáról semmi tüzetes intézkedése nincs, s a szatmári egyházmegye

példájára 2 frtot követelt, — a bizonyítványnak tannak előtt 1 frt-ért leendő kiadását követelte. Ez esetből kifolyólag a gör. kath. lelkész törvénytelen eljárását bejelenti, egyszersmind a hirdetési bizonyítvány díjjainak meghatározását kéri.

A bejelentett lelkészi törvénytelen eljárás orvoslására nézve utasíttatik panaszló polgári hatóság utjani elégtétel szerzésre. A hirdetési bizonyítvány díjjára nézve, bár egyházkerületi szabályaink tüzetesen e czim alatt ki nem jelölik, de más kiadványok díjjazásából következtetve, 1 frtot állapít meg közgyűlésünk, annak megjegyzésével, hogy a hol gyakorlatban nagyobb díj fizetése volt eddig, ott az ezután is érvényben hagyatik.

44. sz. A szárazberki egyháztanács egyházának a felsőbb osztályba helyezését az egyházi adózásra nézve terhelőnek és méltánytalanúnak érezvén, kéri annak alsóbb osztályba áttételét s azon arányban az egyházmegyei terhek leszállítását is. Kérelmét indokolja az-
zal, hogy az egyháznak csekély ingatlan vagyona van, a föld termésének értéke nagyot csökkent, és az egyház szükségait is fáradságos munkával igyekeznek fedezni.

Elismeri ugyan közgyűlésünk a szárazberki egyháznak vagyontalanságát, de minthogy a szegénység mindnyájunkkal közös, mivel a föld termésének ára más egyházakban is épen ugy alá szállott, s alig van gyülekezet, hol szükség nem volna a hivek áldozatkész munkásságára az egyházi terhek hordozásában, és végre, minthogy a mostani egyházmegyei osztályozás a közelmúltban saját viszonyainkhoz mértén állapított meg: a szárazberki, hála Istennek, anyagilag erős egyháztagokkal bíró és buzgóságáról ismert egyházat, alantabbi osztályba nem sorozhatja.

45. sz. Az ar.-megyesi egyház főgondnoka jelentést tesz arról, hogy az ottani templom-rom falait egyik birtokos bontatja, s nagy részét a falak anyagának saját használatára elhordatta, s midőn ez eljárását főgondnok kifogásolva a bontás további vitelét felfüggesztetni kérte, azon ígéretet tévé, hogy a még megmaradt épület anyagot az egyháznak hagyja.

Utasíttatik ez egyház előljárósága, hogy, ha ez ügyet, a mint látszik, eddig elhanyagolta, most már a körülmények átgondolt számbavételével ugy igyekezzék e kérdést megoldani, hogy az egyház joga és érdeke szükség esetén az egyházmegyei ügyvéd közbejöttével is megvédessék.

46. sz. A nagybányai egyház előljárósága hivatkozva az egyházkerület 269/874 számú végzésére, zilált anyagi helyzete javítá-

sa szempontjából $\frac{1}{2}$ holdnyi területű kaszáló rétjének eladhatását kérve, egyszersmind az adásvevési szerződést megerősítés végett be-terjeszti; melynek tartalma szerint a fent hivatolt területet 200 frt örökáron eladja az egyház, ez összeget a szatmári káptalantól ré- gen felvett adósság törlesztésére fordítja, mivel pedig a kérdéseska- száló haszonélvezete a kántor-tanítót illette, — annak belenyugvó nyilatkozatát csatolva — e fizetési csonkulást 10 frt évi javada- lommal kárpótolja.

Minthogy a hivatolt egyházkerületi végzésben tulaj- donképen az eladási engedély kedvező alkalom bevétele mellett meg adatott, s mivel a kimutatott csekély terület értéke túl becsülve térítettett meg: az adásvevési szerző- dést egyházmegyei közgyűlésünk jóváhagyással terjeszti fel az egyházkerületre megerősítés végett.

47. sz. Olvastatott az egyhm. tanügyi bizottság 1885. okt. 22-én tartott gyűlése jegyzőkönyvének 2-ik száma, melyben neve- zett tanügyi bizottság a közerkölcsiség céljából Egriben az iskola szomszédságából a korcsma mielőbbi eltávolítására hívja fel egyház- megyei közgyűlésünk figyelmét.

Sem közvetlenül, sem közvetve nem állván hatalmá- ban közgyűlésünknek a felterjesztett s minden esetre or- voslást igénylő ügyben segíteni: felhívja az egrii egyház előjáróságát, hogy a helyi viszonyokból kifolyólag csere útján, vagy másképen megtalálni igyekezzék az utat és módot, a mi által az iskola jelen rossz szomszédságán se- gitve lenne.

48. sz. Ugyancsak a tanügyi bizottság fentebbi gyűlése jegy- zőkönyvének 2-ik száma alatt előterjesztést tesz, hogy a mennyiben a kebelbeli iskolák közül számosan még mindig igen csekély mérv- ben vannak a szükséges tanszerekkel ellátva: közgyűlésünk ez irány- ban intézkedni méltóztassék.

A tett előterjesztés folytán közgyűlésünk felkéri es- peres urat, hogy az egyes egyházakat iskoláik kellő fel- szerelésére, a szükséges taneszközökkel ellátására utasi- tani sziveskedjék.

49. sz. Folytatólag olvastatott a tanügyi bizottság ugyanon gyű- lése jegyzőkönyvének 2-ik száma alatt foglalt azon előterjesztés is, mely szerint tekintve azt, hogy a tanügyi bizottság eddig mind a gyűlések tartását, mind az iskolák látogatását szíveségből saját költségén eszközölte, de mivel ez főként a mai viszonyok közt na- gyon terhelő: közgyűlésünk úgy a tanügyi gyűlések tartása, mint az iskolák látogatása alkalmával a fuvar díjját megtéríttetni méltóztassék.

Közgyűlésünk az előterjesztést bármily méltányosnak tartja is, — nem lévén honnan a fuvar díjokat fedeznie, sem a nagyon igénybe vett egyházakat nem lehetvén újból terhelnie: kénytelenítve látja magát az előterjesztésben foglalt jogos kérelem teljesítésének elejtésére, azon felkérés kapcsában a tanügyi bizottság tagjaihoz, hogy iskoláink érdekében — ha szinte áldozattal is — fáradozni, mint eddig, ugy ezután is buzgólkodni sziveskedjenek.

50. sz. Olvastatott a tanügyi bizottság ugyanazon gyűlése jegyzőkönyvének 5-ik száma, melyben nevezett tanügyi bizottság Hajdu Albert lelkésznek közgyűlésünkhöz benyújtott s véleményezés végett hozzája áttett indítványát az ismétlő iskolák felállítása tárgyában azon véleményezéssel terjeszti elő, hogy az ismétlő iskoláztatás megvalósítását nem tartja kivihetőnek, részint mert az iskolakötelesek legtöbb esetben munka, vagy szolgálat által el vannak foglalva, s az iskola mulasztókkal szemben a polgári hatóság erőtlennek bizonyul, részint mert a tanítóknak ez irányu díjazását eszközölni nincs út és mód; ingyenes szolgálatot követelni pedig tanítóinktól nem lehet. Az ismétlő iskola helyett inkább ajánlja vasárnap délutánonként a templomban tartandó vallásos oktatást.

Miután az ismétlő iskolák felállítását gátló akadályok elhárítása nem áll hatalmában közgyűlésünknek: hozzájárul a tanügyi bizottság véleményéhez, s nem kíván szabályrendelet útján az ismétlő iskoláztatás tárgyában intézkedni. De ugyanakkor elismerve és hangsúlyozva az ismétlő iskola nagy horderejét, felhívja a kebelbeli tanító urakat, hogy ez igen fontos ügyben minden díjazás nélkül is közreműködésüket és szolgálatukat felajánlani s a tanköteleseket szép szerével az ismétlő iskolának megnyerni buzgólkodjanak. Végezetre pedig a lelkész uraknak a vasárnapi iskolát megvalósítás végett a legmelegebben ajánlja.

51. sz. Egyházmegyei képviselőink megbízási ideje lejárván, elnököleg felhivatik a közgyűlés választásra.

Közgyűlésünk ide vonatkozó szabványának értelmében 3 évre egyházmegyei képviselőkül egyhangulag Soltész János és Böszörményi Sándor egyházmegyei jegyző urakat választja meg s részükre a megbízó levelet jelen jegyzőkönyvi számmal az egyházkerületre kiadatni rendeli.

52. sz. Mikolai lelkész Bartha Mór panaszolja, hogy Nyisztor József szárazberki gör. kath. lelkész Kandics János gör. kath. válásu ifjut a mikolai egyházhoz tartozó Horváth Juliánna ref. válásu hajadonnal hirdetési bizonyítvány és keresztlevél nélkül összesette,

holott panaszló lelkész a bizonyítványok kiadását meg nem tagadta, csak a díj lefizetéséig tartotta vissza.

Panaszló lelkész sérelmének orvosoltatása végett a polgári hatóságnál keresendő elégtételre utasítatik annyi-
val inkább, mert, mint az esketésnél mellőzött lelkész, az esketési díj kifizettetését is követelésbe teheti.

53. sz. Ugyancsak Bartha Mór mikolai lelkész egyházlátogatáskor már kifejezte s írásban is beküldte azon nyilatkozatát, hogy a fizetéséhez tartozó 5 öl fa 20 frt váltsága egy felől nem fedezvén azon fa mennyiség árát, más felől a későre, — okt. 1-sőjére — megállapított fizetési határidő sem tartatván meg, — a mikor a fának szállítása legtöbbször lehetetlen, ismét az 5 öl fa természetbeni fizetéséhez ragaszkodik, s annak vissza állítását és a fának évenként június 1-ső napjáig való beszállíttatását határozatilag kimondatni kéri.

Egyházmegyei határozat alapján lévén az 5 öl fa váltsága 20 frtban megállapítva, az ilyenmü fizetmények pénzértékre változtatását megengedő szabályok szerint pedig az ily megállapítás időtartama 5 évre terjedvén: az öt év lejártával keresse meg folyamodó lelkész e tárgyban az egyházmegyei rendelkező hatóságot, s akkor az 5 öl fa természetbeni fizetése meg fog állapíttatni.

54. sz. Varga János apai lakos és prezsbiter az egyházi közgyűlés által reá rótt 40 frt gondnok hivatali váltság alól való felmentését kéri, kérelmét indokolja gyermekei apróságával, magánosságával, írás tudatlanságával és eddigi s mostani másnemü egyházi szolgálataival, igérvén egyszersmind, hogy idővel gyermekei nevedtével ismét teljes készséggel fogja a gondnoki terhet viselni.

Bár a felhozott indokok egyházi törvényeinkben nincsenek a gondnoki hivatal terhe alóli felmentés alapjául véve, de tekintettel Varga János hivatolt 14 évi egyház ügyei körül tett szolgálataira, — s kötelezőnek véve azon ígéretét, hogy idővel szíves készséggel fogja, ha a gyülekezet közbizalma felhivandja, a gondnoki hivatalt is viselni: jelen alkalommal a 40 frt hivatali váltság fizetésének terhe alól felmentetik

55. sz. Főrizs Imre tisztaberkli lakos panaszolja, hogy egyházukban a belhivatalnokok fizetése birtok aránylag van kivette egy urbéri egész telek képezi a főkulcsot; az ő apjáról csak fél telek maradt, abból is $\frac{1}{6}$ rész nővérenek kiadatott még 1875-ben, és az óta is ő fizeti a belhivatalnokokat. Ez esetben sértve érzi magát, s ügyét az egyházmegyei közgyűlés elé terjeszti elintézés végett.

A kérvényből nem lehetvén tisztán megérteni panaszló

sérelmét, de különben is az egyházi adó kivetése a prezbitérium köréhez tartozván: jelen kérvény felvilágosítás végett a tisztaberki egyház prezbitériumának jelentés visszavárása mellett kiadatik.

56. sz. Az egyházmegye 65/885. sz. a. az amaczi egyház előjáróságának felvilágosítás végett kiadott követelés ügyében nevezett előjáróság jelenti miszerint, Katona Sándor 1877–1882-ig, mint iskola gondnok a kezelésére bízott pénztárból oly kiadásokat tett, melyeket igazolni nem tudott, e mellett 1877–78. évekről nem is számolt, illetve számadása megvizsgálva és elfogadva nem volt, — tanítói nyugdíj czímen tett 22 frt kiadást nem tudta nyugtával bizonyítani, sem az egyházi gondnoknak állítólag adott 11 frt 36 krt, — és így nem is az ő általa panaszolt 22 frt, hanem 33 frt 36 kr kifizetésére lett utasítva. Egyházi gyűlésen el is ismerte a követelés jogosultságát, mint a jegyzőkönyv bizonyítja.

Az egyház előjárósága által adott felvilágosítás alapján Katona Sándor az ellene követelésbe tett 33 frt 36 kr megfizetésében elmarasztaltatik, a volt lelkész Nagy Károly ellen panaszában feltüntetett netaláni viszkereseti jogának érintetlenül hagyásával.

57. sz. Ugyancsak az amaczi egyházban a Katona Ferencz egyháztag által panaszolt méltánytalan adózás ügyében jelenti az előjáróság, hogy, a belhivatalnoki fizetés birtokra lévén fektetve, mind a Katona Jánosné kiskoru gyermekeivel, mind a külön családot alkotott nagykoru Katona Ferencz a gyakorlatban levő törvényes adózási osztályba vannak sorozva; hogy a kiskorúak birtoka adóssággal van terhelve az igaz, de ez nem lehet felmentő ok az egyházi teherviselés alól.

Katona Ferencz az egyházi előjáróság által adott felvilágosítás alapján panaszával elutasíttatik, és a helyiadózás szabályaihoz való alkalmazkodásra intetik.

58. sz. Homoki lelkész Szentgyörgyi Zsigmond a mintegy 500 □ öl területű régi temetőnek ákácza jövésektől való takaríttatására és fütermő kaszálóvá leendő alakítására kér engedélyt, annnyival inkább, mert ezen területet eddig is irtatta és használta lelkész elődje.

Minthogy a kérdéses területű régi temető használata lelkésznek díjlevélileg biztosítva van, és mivel az ákácza irtása nem hogy a holtak nyugalma zavarná, sőt a helyiség külső előnyére is szolgál: kérelmező lelkésznek az ákácza jövésnek irtására és a temetőnek kaszáló gyanánt használására engedély adatik, a netalán létező sirdombok érintetlenül hagyásával.

59. sz. Az egyetemes lelkészi értekezlet 1885. szept. 25-én kelt jegyzőkönyve 6-ik számában felkéri az egyházmegyei közgyűlést, hogy miután a nem ünnepekhez kötött urvacsora osztás idejére nézve több helyi egymástól elütő szokások fejlődtek ki, a mely eltérések a lelkészeknek különösen esketések alkalmával igen sok zavart és kellemetlenséget okoznak: utasítsa a lelkészi kart, hogy az egyházi rendeletek gyűjteményének tárában meghatározott időpontokat szorosan tartsa meg.

Az előterjesztett kérelem méltánylásával határozatilag utasítja egyházmegyei közgyűlésünk a lelkész urakat arra, hogy a nem ünnepekhez kötött urvacsora osztás idejéül az egyházkerületi szabályokban kijelölt napokat tűzzék ki, úgy, a mint az a Tóth Sámuel ur által szerkesztett gyűjtemény 51. lapján meg van határozva.

60. sz. Olvastatott ugyanazon jegyzőkönyv 7. száma, melyben felkérik az egyházmegyei közgyűlés oly nemű intézkedésre, mely által az államsegély szétforgácsolásának eleje vétessék, s egyszer s mindenkorra a lelkészek, tanítók, egyházak államsegély illetőségét a közös államsegélyből megállapítani óhajtja 200—200, illetve 150 forintban.

Midőn az előterjesztett kérésnek jövő gyűlésen leendő érdemleges tárgyalását mondja ki közgyűlésünk, ez ügyből kifolyólag, ismerve egyházmegyénk szigorú és válságos helyzetét, egy részről a csekély népességűs rendkívül terhes egyházi adózás nyommasztó voltát, más részről a csak nem minden egyházainknak idegen felekezetek, sőt nemzetiségektől ostromolt helyzetét, hol folytonos örkődésre, kitartó küzdelemre vannak belhivatalnokaink és egyházi elöljáróink utalva: tisztelettel keresi meg és kéri fel egyházmegyei közgyűlésünk a főtiszteletű egyházkerületi közgyűlést, hogy szegénységünknek támogatására az államsegélyből nagyobb összeget adományozni kegyeskedjék az eddigi évi összegeknél.

61. sz. Esperes ur jelenti, hogy Csonka József felsőbányai tanító az egyházmegyei 97/885. szám alatt engedélyezett időhaladékos sem használta fel oklevél szerzésre, mely mulasztását orvosilag igazolt betegségével menti.

Elfogadja ugyan jelenleg közgyűlésünk az orvosi bizonyítvánnyal támogatott mentséget, de utoljára kötelezi ez alkalommal Csonka József tanítót az év folyamán leteendő vizsgára és oklevél szerzésre, ellenesetben az egyházmegye ide vonatkozó határozata szigorúan fog ellenében alkalmaztatni.

62. sz. Az udvari egyház újabban átalakított magtári alapszabályait jóváhagyás és megerősítés végett beterjeszti.

Az idő rövidsége nem engedvén jelenleg a tüzetes vizsgálatot, az alapszabályzat bírálatra és véleményezés végett kiadatik a krassó vidéki számoltató szék elnökének.

63. sz. A józsefházai egyház elöljárósága jóváhagyás végett beadja az egyháztagokra újabb módon készített adózás névsoros kimutatását, egyszersmind azon közgyűlési határozatát, hogy az egyház tőkepénzeitől ezután csak 6⁰/₀ kamatot fognak fizetni.

Az adózási kimutatás azon utasítással adatik vissza, hogy egybehasonlítás végett a régibb kimutatás is csatoltassék hozzá, egyszersmind a törvényesen kiállított díjlevelek is terjesztessenek be. A tőkepénzek után eddig fizetett 8⁰/₀ kamat ezután is hiánytalanul fentartandó, mert az egyház tagjainak nagyobb része az adósok között szerepelvén, önmagukra nézve ilyenmü határozatot nem is hozhatnak.

64. sz. Kajtár Mihály av.-ujvárosi egyháztag azon kérelmét terjeszti be, hogy az 1878. évben ő a 120. ht. jk. számban foglalt birtok fele részét az avas-ujvárosi egyháznak adományozván, tévedésből telekkönyvileg az egész birtok az egyház nevére iratott, engedélyeztessék neki egyházhatóságilag ezen tévedés kiigazítása, illetőleg a 120. sz. h. t. könyvben foglalt birtok fele részének nevére visszairatása.

A kérelemhez csatolt egyházi közgyűlés jegyzőkönyve kétségtelenül igazolván azt, hogy a Kajtár Mihály által adományozott 120. tkvben foglalt birtok telekkönyvi átírása alkalmával tévedés történt: teljes készséggel adja meg egyházmegyei közgyűlésünk kérelmezőnek azon jogos és méltányos engedélyt, hogy a hivatolt telekkönyvi birtok felerészét saját nevére visszakebeleztesse, s ez ügyet a főt. egyházkerületre pártolólágg terjeszti fel jóváhagyás végett.

65. sz. Az egyházlátogatási jegyzőkönyvben ki van emelve azon örvendetes esemény, hogy a kis-kolcsi egyház több évekről tévesen felhalmozódott 200 frtot haladó egyenérték illetéke a lelkész buzgó fáradozása folytán nem csak elengedett az illetékkiszabási hivatal által, hanem az egyház azon alapon, hogy 400 frt évi jövedelemmel nem rendelkezik, egyszer mindenkorra felmentetett ^{85464.} _{VI. 885.} szám alatt az egyenérték illeték fizetésének terhe alól.

Elismeréssel veszi tudomásul közgyűlésünk a kis-kolcsi lelkész sikeres fáradozását, és ez esetből okulva utasítja az egyházak elöljáróságait, hogy a kis-kolcsi egyház

példájából kiindulva s annak ügyében hozott végzés számára hivatkozva, igyekezzenek az egyenérték illeték nyomasztó terhe alól a törvény által kimutatott méltányos alapon kimenekülni.

66. sz. Az egyházmegye tanügyi bizottsága alelnökének jelentése szerint egyik világi tag Sepsy Dezső ur Halmiba tévén át lakását, indítványba teszi, hogy e változás folytán tétessék hozzá kérdés az iránt, szives lesz é ezután is egyházmegyénk tanügyi bizottságában részt venni.

Az indítvány elfogadtatván, tisztelettel kéri fel egyházmegyei közgyűlésünk Sepsy Dezső urat, hogy, ha bár egyházmegyénkből áttette is lakását Halmiba, sziveskedjék ezután is ismert buzgóságával tanügyi bizottságunkban helyét megtartani.

67. sz. Esperes ur felmutatja a közalap bizottságnak jegyzőkönyvét, melynek részletes előterjesztését akkorra kéri halasztani, a mikor minden egyház közalap adózási kimutatása beterjesztve és átvizsgálva lesz.

Az esperesi kérelemnek hely adatván, utasítatnak a még késedelmező egyházak előjárói, hogy a közalap adózási kimutatást haladéktalanul küldjék be az esperesi hivatalhoz.

68. sz. Esperes ur jelenti, hogy józsefházai lelkész Cserepes Gerzon, a közalap kimutatására vonatkozó névsort egy példányban küldvén be, azt visszaküldte azon utasítással, hogy két példányban terjessze be, ez utasításának sikere nem lévén, újabban megrendelte a beküldést és mindeddig nem teljesítette a rendeletet

Megbotránkozással veszi tudomásul közgyűlésünk Cserepes Gerzon lelkész hanyagságát, és első ízbeni mulasztásáért 2 frt, másodízbeni engedetlenségéért 5 frt, tehát összesen 7 forint birságban marasztalja el.

69. sz. Fentebbi esetből kifolyólag egy lelkésztag kérdésbe teszi, hogy a közelebbi időben előfordult több rendbeli birság díjjak befolytak-e rendesen? s ha nem, erre nézve szigorú intézkedést kér.

Tudomásra jövéen, hogy több rendbeli birság pénzek mindeddig be nem fizettettek, ennél fogva közgyűlésünk felkéri és megbizza esperes urat, hogy az elmarasztaltak terhére az illető gondnokok által minden birságpénzeket fiztessen be a kijelölt pénztárba.

70. sz. A krassó vidéki számoltató szék beterjeszti jegyzőkönyvét, melynek tartalma szerint az egyházak 1885 ik évi számadásai a kis-kolcsi kivételével mind beadattak, megvizsgáltattak és helyeseknek találtattak, a kis-kolcsi számadás kiadása azon indokból maradt

el, mert annak nagy terjedelme nehézzé tette volna a lemásolás munkáját.

A számoltatószék jelentése tudomásul vétetvén, a kiskolcsi egyház gondnoka utasítatik, hogy mulasztását helyre hozandó, az 1885-iki számadását eredetiben is adja be megvizsgálás végett.

71 sz. A krassó vidéki számoltatószék tagjai előszóval ismét kifejezést adnak azon meggyőződésüknek, hogy egyházi számadásokat alaposan és czélszerűen csak is egyházmegyei látogatáskor lehet vizsgálni, azért indítványba teszik az ily módni vizsgálatnak ezutánra életbeléptetését. Ezen nézethez csatlakozik esperes ur a szerzett tapasztalatok alapján.

Az indítványt közgyűlésünk elfogadja és határozatilag kimondja, hogy az egyházi számadások ezután egyházlátogatás alkalmával fognak megvizsgáltatni.

72. sz. A számoltatószék jegyzőkönyvében megütközéssel említi, hogy a berendi egyházi gondnoki számadásában „iskolalátogató fuvar díjja“ czimű kiadás fordult elő, s kérdésbe teszi, lehet-e ily nemű kiadása az egyháznak.

Megütközéssel hallja közgyűlésünk a berendi iskola-látogató Szabó Albert által követelt, de arra egyházmegyei határozat által fel nem jogositott fuvardíj fizetését, és alkalomszerűleg, részint, azon indokból, mert Szabó Albert ur már évek óta megszűnt tényleges tanító lenni, — az egyházmegyei iskola tanácsban pedig a tanítói testület részéről lett beválasztva, — részint azon okból, hogy a fuvardíj szedésre valószínűleg korlátolt anyagi helyzete utalta, s nem kíván tőle egyházmegyénk ily nagy áldozatot, — az iskola tanácsosi állás terhétől egészen felmenti s helyébe Ányos Miklós apai tanítót választja meg.

73. sz. Csáky József mikolai egyháztag panaszt terjeszt be ottani tanító Zeke Vincze durva bánásmódjáról, s mint családapamegbüntetését kéri

A beterjesztett panaszlevél Zeke Vincze mikolai tanítónak feleletre kiadatik, melyet a vételtől számított 10 nap mulva köteles lesz az esperesi hivatalhoz beküldeni.

74. sz. Jelen jegyzőkönyv hitelesítésével Balogh István, Gergely Károly, Tóth Dániel urak bizatnak meg.

Ezek után esperes ur a még jelenlevő gyűlési tagoknak kintartó buzgalmaért köszönetet mondva, áldás kívánatok között a gyűlést bezárja. Gulyás Lajos tanácsbíró megemlékezve esperes urnak tapintatos és részrehajlatlan elnöki munkálkodásáról, a nagypaládi egyháznak közmegelegedéssel találkozott szíves vendégszeretetéről,

kivánja a közgyűlés nevében, hogy Istennek áldása legyen ez egyházon, ennek szeretett lelkészén és előljáróin, virágozzék, emelkedék ez anyagilag, szellemileg, a jövő időnek folyamán.

Jelen jegyzőkönyv 74. számai általunk mai napon hitelesítették.
Ombod, ápril. 21. 1886.

Balogh István,
tanácsbíró.

Gergely Károly,
tanácsbíró.

Tóth Dániel,
lelkész.

1—27, 32, 37, 40, 41, 43—47, 52—74. számokat jegyzette
Soltész János főjegyző.

28—31, 38, 39, 42, 48—51. számokat jegyzette Szél György
aljegyző.

A nagy-bányai ev. ref. egyházmegye 1885. szeptember 26-án
Nagy-Bányán tartott tanács gyűlésének jegyzőkönyve.

Bencsik István esperes és Ujfalussy Sándor egyházmegyei gondnok elnöklete alatt jelen voltak: Gróf Dégenfeld Sándor, Lajos György, Balogh István, Böszörményi Zsigmond, Szendy Antal, Gulyás Lajos, Gergely Károly, Soltész János főjegyző tanácsbírák és id. Böszörményi Sándor v. jegyző. Nagy Béla, Szikszay János lázári, Pap Márton, Nagy Lajos f.-bányai egyháztanács képviselői

131. sz. Tárgyalás alá vétetett a lázári egyháztanács ellen 96/885. szám alatt elrendelt fegyelmi ügy, a mely egyházmegyei gondnok ur rendelkezése folytán küldöttség által megvizsgáltatván, a vizsgálat jegyzőkönyvéből kitűnt, hogy a panasz tárgyát képező levelet Veres Pál gondnok az egyháztanács nevében és megbízásából írta alá, a mint azt az 1885. június 28-án tartott preszbiteri gyűlés jegyzőkönyvének 1. száma is igazolja. A vizsgálati jegyzőkönyvben hivatolt indokolás és védelem tartalmából, s a presbitérium személyes kihallgatásából arról győződött meg vizsgáló küldöttség, hogy Tóth István elment lázárii tanító panaszában tulzott színben volt feltüntetve az előjáróság hanyagsága, s e tulzás vontá maga után az esperesi szigorú intézkedést is, melyet az egyháztanács magára nézve sérelemnek érezve, midőn annak megváltoztatását kérte, nem az esperes ur hivatalos személye és intézkedése elleni engedetlenséget és tiszteletlenséget akarta tanusítani, hanem kötelességszerűleg a presbitérium hatáskörének jogait őrizte, s a tanító tulhajtott követeléseivel szemben az egyháztagokat védte, és az ellene támasztott hanyagsági vád alól a jogos követelések kielégítésének végrehajtásával már egészen tisztázta magát. Ebből kifolyólag a küldöttség véleménye oda irányul, hogy az egyháztanács a fegyelmi kereset alól tényálladék hiányában mentessék fel.

Miután egyházmegyei tanácsunk úgy az előterjesztett ügyiratokból, mint a vizsgáló küldöttség véleményes jelentéséből kétségtelenül meggyőződött arról, hogy a Tóth István lázárii volt tanító panaszának téves információjából keletkezett e kellemetlen ügy; továbbá e panasz idézte elő azon félreértést, mely az esperesi hivatal és egyháztanács között némi surlódásra vezetett, s most az egyháztanács képviselője és esperes ur részéről tett kölcsönös felvilágosítások után az óhajtott békeség helyre állott: a lázárii

egyház előljárósága, annyival inkább, mert a nevezett tanító különben is csekélynek bizonyult követelését is kielégítette — a fegyelmi kereset alól tényálladék hiányában felmentettnek nyilvánítatik.

132. sz. Egyházmegyei törvényszékünk 129/885. száma alatt Bartha Géza felsőbányai segédlelkész tanító ellen elrendelt vizsgálat jegyzőkönyve beterjesztetvén, abban ki van tüntetve, hogy vádlott beismeri, miszerint ő egyes részeket, p. o. Lázár feltámasztását, belátása szerint a vallástanításból elhagyott; továbbá, hogy lelkész többszöri figyelmeztetésére sem alkalmazkodott a kiszabott tananyaghoz; lelkészt betüimádónak nevezte, és annak a szentírás Istentől ibletettségeről tartott beszédét az iskolában tanítványai előtt helytelenítette; beismeri, hogy, ugy a Jézus, mint az emberi test feltámasztásának hitvallása ellen nyilatkozott; beismeri, hogy azon nyilatkozatot tette, miszerint, ha kívánják, tanítja ugyan a csodás történeteket is, de azokhoz magyarázatot nem ad. Végül kinyilatkoztatja, hogy neki, mint a lelkiismereti szabadságot valló és követő ev. ref. egyház tagjának joga van saját egyéni vallásos meggyőződését őszintén és nyilvánosan vallani; miután azonban meggyőződött a felől, hogy ez zürzavaros bizalmatlanságot és háboruságot támaszt, jövőre tartózkodni fog egyéni nézetének nyilvánításától, és igéri, hogy szorosán a fennálló egyházi és iskolai rendhez fog alkalmazkodni. Mivel azonban az egyháztanácsot még ezen nyilatkozata sem nyugtatta meg, megírta és beadta a felsőbányai segédlelkész-tanítói állomásról való lemondását. A vizsgáló küldöttség azon meggyőződésének ad kifejezést, hogy Bartha Géza segédlelkész-tanító a felsőbányai ref. egyháztanács bizalmát teljesen elvesztette s ott sikeresen nem működhetik, és hogy nem annyira egy megátalkodott hitetlen, mint inkább még egy magát teljesen ki nem forrott s a hitigazságok felett tépelődő ifju ember, ki bővebb tapasztalat, jó tanács és tanulmány által Tamással együtt megtanulhat erősen hinni.

Ez ügygyel kapcsolatosan nevezett segédlelkész magát a hitetlenség vádjá alól felmenteni, s augusztus havi fizetésének kiadatását kérelmezi.

Minthogy Bartha Géza segédlelkész-tanító a lelkész és egyháztanácsnak ellene emelt vádjaira nézve — bár azokat szelidebbekké tenni igyekezett, -- a vizsgáló küldöttség jelentése szerint teljes beismerésben volt; és mivel a vizsgálat folyama alatt beterjesztett nyilatkozatával a felsőbányai egyházban elfoglalt állomásáról lemondott: e lemondást egyházmegyei tanácsunk helyesléssel veszi tudomásul, és e tényével egyszersmind egyházmegyénk kötelékéből is kilépettnék tekinti. A hitetlenség vádjá alól

— a mennyiben erre vonatkozó meggondolatlan nyilatkozatait inkább az ifjui kiforratlan lelki tusakodásnak és önmegfeledkezésnek tekinti, és azokra nézve teljes megbánást is mutatott, — felmenti ugyan egyházmegyei tanácsunk, de atyailag arra figyelmezteti, hogy ev. ref. egyházunkban elfoglalt lelkészi pályáján ezután higgadtabb meggondolással, a Krisztus evangéliumából — egyházunk hitnézeteinek követelményei alapján — szerezzen magának tisztább vallásos meggyőződést és kötelességtudatot.

Végre augusztus havi 25 frt fizetésének kiadására nézve, minthogy lemondása azon hónap 10-én kelt, már e lemondásnál fogva nem teljesítheti kérelmét, hanem a lemondás napjáig járó illetőségének folyóvá tételét az egyház előjáróságánál elrendeli.

133. sz. Esperes ur jelenti, hogy a máramaros-szigeti főiskola érdemekben gazdag tanárának, Szilágyi István urnak 40 éves hivataloskodása atkalmából tisztelői november hónapban jubileumot rendeznek, s az ünnepélyre egyházmegyénk is meghívást nyervén, ez ügyhen kéri az egyházmegyei tanács intézkedését.

Midőn nevezett köztiszteletben álló tanár urnak hosszú és hasznos munkássága felett örömét és méltó elismerését nyilvánítja egyházmegyei tanácsunk, felkéri és megbizza az elnökséget egyházmegyénknek az ünnepélyen leendő képviselésére.

Jegyzette:

Soltész János,
ehm. főjegyző.

TÁRGYMUTATÓ.

1. sz. Gróf Dégentfeld Sándor és Lajos György tanácsbírák távollétüket igazolják.
2. sz. Kimutatás az egyházmegye anyagi és szellemi állapotáról.
3. sz. Alispáni rendelet által a vasárnap megünneplése hagyassék meg.
4. sz. A megyei hatóság a hanyag iskoláztatás büntetéseiről kérjen számot.
5. sz. Tóth Dániel lelkész a szolgabírói téves rendelet hiteles szövegét terjessze be.
6. sz. A belhivatalnokok fizetési hátraléka esperesi uton adassék polgári hatóság eljárása alá.
7. sz. A mikolai rendes tanító maga vezesse a tanítást az iskolában.
8. sz. Révész Bálint püspök ur 70 éves korában üdvözöltetik.
9. sz. Kovács Lőrincz ur könyvtárát az egyházmegyének ajándékozza.
10. sz. Esperes ur által elnökileg elintézett ügyek.
11. sz. Bod Péter „Historia hungarorum ecclesiastica“ czimű munkájára előfizetés.
12. sz. Országos ref. lelkészi és tanári gyámintézet.
13. sz. Országos ref. lelkészi és tanári nyugdíjintézet.
14. sz. Országos ref. egyházi kölesönös tűzbiztosítás.
15. sz. Lelkészi minősítés szabályainak módosítása.
16. sz. A ref. közalap kezelési szabályainak egyszerűsítése.
17. sz. Jelentés az egyházmegyei nevelés ügyről.
18. sz. Jelentés az egyházmegyei missiói állomásokról.
19. sz. A tanügyi bizottság jelentése az 1884/5.-ik iskolai évről.
20. sz. A felsőbányai egyház a templomépítést kezdje meg.
21. sz. Egyházmegyei vélemény a vasárnap ügyről.
22. sz. A gyűlési tárgyalást az elnökség rendezze.
23. sz. Szatmárhegyen Szabó József volt gondnok számadását a számoltató szék vizsgálja meg.
24. sz. Számoltató széki tagul Décese Ignác választatik.
25. sz. Szinér-Váralján a Papp Károly-féle 94 frt adósság Kávássy László ur által megtérítendő.
26. sz. A konventi tagok választását egyházmegyénk a prezbitériumoknak fentartja.
27. sz. Kató Ferencz apai volt főgondnok 111 frt 89 kr s járulékai megtérítésében elmarasztaltatik.
28. sz. A 15/885. számban Magosligetre kinevezett küldöttség intézkedése helybenhagyatik.
29. sz. Ugyanazon küldöttségnek tanító Baló András elleni eljárása helyeseltetik.
30. sz. Kiss Jánosné Magosligeten az egyházi adó alól felmentetik.
31. sz. Szárazberken új küldöttség által új díjlevél készítendő.
32. sz. A belhivatalnokok fizetését biztosító küldöttségi javaslat elfogadtatott.
33. sz. Az erdődi határban levő tanyák ref. lakosait a géresi lelkész gondozza.
34. sz. Andorkó Istvánnak a patóházai egyház 39 frtot tartozik kifizetni.
35. sz. A kishodosiak egyházi adózási változtatása nem teljesíthető.

36. sz. A könyvtárnok és pénztárnok számadása vizsgálatra kiadatik.
37. sz. A berendi egyház viszonyainak megvizsgálására küldöttség megy.
38. sz. A rozsályi lelkészlak eladására nézve küldöttség fog véleményt adni.
39. sz. A rozsályi egyházba 110/885. sz. a. kért küldöttség kimegy.
40. sz. A lelkész jelölő bizottság tagjai újból megválasztattak, Ferenczy K. helyett Gergely K.
41. sz. Méhteleken Király Antal félbért tartozik fizetni.
42. sz. A garbolczi egyház eladó erdőjét küldöttség vizsgálja meg.
43. A hirdetési bizonyítvány díjja 1 frt, a hol eddig több volt, marad.
44. sz. A szárazberki egyház osztályozása nem változtatik.
45. sz. Az ar.-megyesi előjáróság az ó templomhozi jogot biztosítsa.
46. sz. A nagy-bányai egyház kis rétje eladható.
47. sz. Az egrii egyház igyekezzék valami uton az iskola szomszédságától menekülni.
48. sz. Esperes ur az egyházakat a taneszközök beszerzésére hívja fel.
49. sz. A tanügyi bizottság tagjainak nincs honnan fuvardíjat adni.
50. sz. Az ismétlő iskolákat a tanítók buzgólkodjanak díj nélkül is létrehozni.
51. sz. Egyházmegyei képviselők választatnak 3 évre.
52. sz. Bartha Mór esketési sérelmét polgári hatóság útján orvosoltassa.
53. sz. A mikolai lelkész 20 frt fapénze 5 év leteltével 5 öl fára változik.
54. sz. Varga János a gondnoki hivatal 40 frt váltsága alól felmentetik.
55. sz. Főrizs Imre panasza a t.-berki prezbitériumnak felvilágosításra kiadatik.
56. sz. Amacson Katona Sándor 33 frt 56 kr megfizetésében elmarasztaltatik.
57. sz. Katona Ferencz ugyanott panaszával elutasított.
58. sz. Homoki lelkész az ó temetőt használhatja a sirdombok háborítása nélkül.
59. sz. A nem ünnephez kötött urvaesora osztás ideje a szabályok szerint megtartandó.
60. sz. Az államsegély osztása jövő gyűlésre marad, több kérendő az egyházkerületen.
61. sz. Csonka József felsőbányai tanító mentsége elfogadtatik, de ez évben vizsgát tegyen.
62. sz. Az udvarii egyház magtári alapszabályai vizsgálatra kiadatnak.
63. sz. A józsefházai egyházi adózás változtatása bővebben kimutatandó.
64. sz. Kajtár Mihály a kért félbirtokrészt nevére irathatja.
65. sz. A kis-kolesi egyház egyenérték illetékügye példáján az egyházak okuljanak.
66. sz. Sepsy Dezső ur telhivandó, megtartja-e helyét a tanügyi bizottságban.
67. sz. A közalap iveinek beküldésére a még hátrányban levő egyházak utasíttatnak.
68. sz. Cserepes G. lelkész mulasztás és engedetlenségért 7 frt birságra ítéltetik.
69. sz. A künn levő birság pénzeket esperes ur a gondnokok által fizettesse ki.
70. sz. A kis-kolesi egyház az 1885-iki számadás beadására utasíttatik.
71. sz. Ezután a gondnoki számadások egyházlátogatáskor vizsgáltatnak meg.
72. sz. Szabó Albert a tanügyi bizottsági tagság terhe alól felmentetik.
73. sz. Csáky József panasza, Zeke V. tanítónak feleletre kiadatik.
74. sz. A jegyzőkönyv hitelesítése küldöttségre bízatik.

Az 1885. szept. 26-án tartott tanácsgyűlés jegyzőkönyve 131, 132, 133. számai.

